

**PARTNER
STRATEGICZNY**

PROKOM
INVESTMENTS SA

PROCEDURY I OBOWIĄZKI SĘDZIÓW PZT

Warszawa 2011

SPIS TREŚCI

I. OBOWIĄZKI SĘDZIÓW PZT	2
A. ZAKRES DZIAŁANIA	2
B. SĘDZIA NACZELNY	2
C. SZEFE SĘDZIÓW	5
D. SĘDZIA GŁÓWNY	6
E. SĘDZIA LINIOWY	8
II. PROCEDURY SĘDZIÓW PZT	9
A. ZAKRES DZIAŁANIA	9
B. DECYZJE ODNOŚNIE INTERPRETACJI PRZEPISÓW	9
C. DECYZJE ODNOŚNIE FAKTÓW NA KORCIE	10
D. ROZPOCZĘCIE TURNIEJU I MECZU	12
E. PRZERWY NA ODPOCZYNEK, POMOC MEDYCZNĄ I TOALETĘ	12
F. ZAWIESZENIE/ZTRZYMANIE MECZU I JEGO WZNOWIENIE	16
G. ZAPOWIEDZI	17
H. SYGNAŁY WERBALNE	21
I. SYGNAŁY WIZUALNE	22
J. PROTOKÓŁ MECZU	23
K. SYGNAŁY WERBALNE POSZCZEGÓLNYCH SĘDZIÓW	24
L. SĘDZIOWANIE Z PEŁNYM SKŁADEM SĘDZIÓW LINIOWYCH	24
M. SĘDZIOWANIE Z NIE PEŁNYM SKŁADEM SĘDZIÓW LINIOWYCH	24
N. SĘDZIOWANIE BEZ SĘDZIÓW LINIOWYCH	25
O. PROCEDURY DOTYCZĄCE MECZÓW BEZ SĘDZIÓW GŁÓWNYCH	25
P. PRZESZKODA	25
Q. CIĄGŁOŚĆ GRY/NIEUZASADNIONE PRZERWY W GRZE	26
R. NARUSZENIE KODEKSU POSTĘPOWANIA ZAWODNIKA	27
S. NARUSZENIE KODEKSU NIEZAUWAŻONE PRZEZ SĘDZIEGO GŁÓWNEGO	28
T. NATYCHMIASTOWA DYSKWALIFIKACJA	28
U. KODEKS SĘDZIEGO PZT	28
III. INTERPRETACJE	31
IV. ZAŁĄCZNIKI	33
A. PROTOKÓŁ MECZU	33
B. PROCEDURY DOTYCZĄCE PRZERWY NA POMOC MEDYCZNĄ	34
C. POZYCJE SĘDZIÓW LINIOWYCH	35
D. PROCEDURY DOTYCZĄCE MECZÓW BEZ SĘDZIÓW GŁÓWNYCH	38
E. SŁOWNICZEK POLSKO - ANGIELSKI	42

I OBOWIĄZKI SĘDZIÓW PZT *

A. ZAKRES DZIAŁANIA

Obowiązki sędziów, zawarte w niniejszym rozdziale w pełni odpowiadają obowiązkom sędziów ITF i dotyczą wszystkich turniejów rozgrywanych w Polsce i zaliczanych do klasyfikacji PZT. Na turniejach międzynarodowych, zarządzanych przez TE, ITF, ATP, WTA nadrzędnymi są obowiązki sędziów zatwierdzone przez odpowiednią organizację.

B. SĘDZIA NACZELNY

Sędzia naczelnny ma obowiązek w szczególności:

1. W czasie turnieju być ostatecznym autorytetem w sprawach interpretacji odpowiednich dla danego turnieju regulaminów, „*Kodeksu postępowania zawodnika*” i „*Przepisów gry w tenisa*”.
2. Przed turniejem spotkać się z sędziami w celu zapoznania ich z obowiązującymi przepisami i regulaminami.
3. W przypadku, gdy jest duża liczba sędziów liniowych, wyznaczyć szefa sędziów i kontrolować jego pracę;
4. Wyznaczać sędziów głównych na poszczególne mecze i zatwierdzać wyznaczenie sędziów liniowych.
5. Zmienić sędziego głównego i usunąć, zamienić lub zastąpić sędziów liniowych, jeżeli jest to konieczne, w jego opinii, do poprawy poziomu sędziowania danego meczu.
6. Ocenić pracę wszystkich sędziów głównych.
7. Sprawdzić, czy każdy kort, siatka, słupki i podpórki są zgodne z „*Przepisami gry w tenisa*” i że każdy kort wyposażony jest w następujące urządzenia:
  - a) Krzesło sędziego głównego:
    - powinno mieć wysokość minimalną 1,82 m i maksymalną 2,44 m;
    - powinno być ustawione na przedłużeniu siatki w odległości ok. 0,9 m od słupka;
    - mikrofon musi mieć wyłącznik i musi być umocowany w taki sposób, aby sędzia nie trzymał go w ręce; nie może być żadnych innych mikrofonów w pobliżu krzesła sędziego;
    - w turniejach na kortach otwartych krzesło powinno być zaopatrzone w daszek lub parasol;

---

* Jeżeli nie zostało stwierdzone inaczej, wszystkie sformułowania w tekście „*Obowiązków i procedur sędziów PZT*” odnoszące się do mężczyzn dotyczą również kobiet.

- b) Krzesła sędziów liniowych:
- krzesła sędziów na liniach końcowych i serwisowych powinny być umieszczone na przedłużeniu odpowiednich linii wzdłuż bocznego ogrodzenia kortu; powinny znajdować się na poziomie kortu w odległości nie mniejszej niż 3,7 m od linii bocznych kortu;
  - krzesła sędziów na liniach środkowych serwisowych i liniach bocznych powinny znajdować się w rogach kortu;
  - jeżeli słońce nie przeszkadza, krzesła sędziów liniowych powinny być umieszczone po stronie przeciwnej do krzesła sędziego głównego;
- c) Krzesło sędziego siatki:
- powinno być ustawione przy słupku i, jeżeli to możliwe, po stronie przeciwnej do krzesła sędziego głównego;
- d) Krzesła zawodników:
- muszą być umieszczone po tej samej stronie, co krzesło sędziego głównego;
  - w turniejach na kortach otwartych powinny być zaopatrzone w daszek lub parasol.
- e) Woda, inne napoje, ręczniki, trociny dla zawodników,
- f) Wyposażenie sędziów:
- sędzia naczelny powinien dopilnować, żeby wszyscy sędziowie główni byli zaopatrzeni w miarki, stopery, ołówki, itp.;
8. Sprawdzić, czy z tyłu kortu (ogrodzenie, ściana, flagi, reklamy) nie ma koloru białego, żółtego czy jakiegokolwiek innego, który mógłby zakłócać widoczność zawodnikom;
  9. Sprawdzić warunki gry (marka, zmiana i liczba piłek na mecz, rodzaj nawierzchni, liczba setów, itp.) i poinformować o nich zawodników przed rozpoczęciem turnieju;
  10. Wyznaczyć w dobrze widocznym miejscu oficjalną tablicę zawodów; codziennie umieszczać na niej plan gier na dzień następny;
  11. Ustalić, według jakiego zegara będzie mierzony oficjalny czas turnieju;
  12. Przed losowaniem wraz z dyrektorem turnieju ustalić ostateczną listę zawodników dopuszczonych do turnieju, ranking używany do rozstawienia, nazwiska „dzikich kart”;
  13. Przeprowadzić losowanie turnieju eliminacyjnego, głównego i turnieju pocieszenia we wszystkich konkurencjach turnieju;
  14. Opublikować wszystkie dokumenty (drabinki, zapisy na szczęśliwego przegranego) w biurze i na tablicy ogłoszeń.
  15. Codziennie przygotować plan gier na dzień następny, wyznaczając na poszczególne korty jeden mecz po drugim, bez żadnych przerw, chyba, że w wyjątkowych przypadkach

niektóre mecze wyznaczone są według zasady „*Nie przed .....*”. Po umieszczeniu na oficjalnej tablicy plan gier nie powinien być zmieniany;

- Przed turniejem:

Przed przygotowaniem planu gier na pierwszy dzień turnieju sędzia naczelny powinien skontaktować się z sędzią naczelnym poprzedzającego turnieju, aby uzyskać informacje, czy jakikolwiek zawodnik może mieć problemy z dotarciem na czas. O ile to możliwe, sędzia naczelny powinien tak zaplanować gry tych zawodników, aby mieli oni wystarczająco czasu na dotarcie z jednego turnieju na drugi.

- Eliminacje:

O ile to możliwe, turniej eliminacyjny powinien być tak zaplanowany, aby finały eliminacji rozgrywane były w dniu poprzedzającym rozpoczęcie turnieju głównego.

Mecze powinny być tak zaplanowane, aby każdy z zawodników nie musiał grać więcej niż dwie gry eliminacyjne jednego dnia, z wyjątkiem, gdy niekorzystne warunki pogodowe spowodują znaczne opóźnienie gier.

Jeżeli jednego dnia rozgrywana jest więcej niż jedna runda eliminacji, gry powinny być zaplanowane według sekcji, tzn. zawodnicy z tej samej sekcji powinni mieć wyznaczone gry mniej więcej o tej samej porze.

- Turniej główny:

Zawodnik nie może grać więcej niż trzy gry w ciągu jednego dnia, w tym maksymalnie dwie gry pojedyncze, z wyjątkiem sytuacji, gdy niekorzystne warunki pogodowe spowodują znaczne zakłócenia w planie gier.

Mecz gry pojedynczej zawodnika powinien być zaplanowany zawsze przed meczem gry podwójnej, chyba że zainteresowani zawodnicy wyrażą zgodę na inną kolejność gier.

16. Przed rozpoczęciem meczów sprawdzić, czy korty są przygotowane do gry;
17. Podejmować decyzję, czy kort nadaje się do gry;
18. Wyznaczyć miejsce, z którego wywoływane będą wszystkie mecze zgodnie z planem gier. Zawodnicy muszą być gotowi do gry w ciągu 15 minut od momentu wywołania meczu;
19. Podejmować decyzje odnośnie wydłużenia czasu rozgrzewki (zwykle do 10 minut) w przypadku, jeśli zawodnicy nie mogli trenować przed meczami ze względu na złą pogodę;
20. Podejmować decyzje co do przesunięcia meczu na inny kort;
  - Jeżeli niekorzystne warunki pogodowe spowodują opóźnienie w planie gier lub przerwanie trwającego meczu i istnieje możliwość, że opóźnienie to spowoduje, że

zawodnik musiałby rozegrać więcej niż dwie gry singlowe jednego dnia, sędzia naczelny, aby temu zapobiec, może w każdej chwili przesunąć mecz na inny kort, otwarty bądź kryty, niezależnie od nawierzchni.

- We wszystkich pozostałych przypadkach, mecz, który się rozpoczął, nie powinien być przesuwany chyba, że wyrażą na to zgodę obydwaj zawodnicy.
  - Jeśli to możliwe, zmiana kortu powinna się odbyć po zakończeniu seta lub przy parzystej sumie gemów w secie.
21. Podejmować decyzje o zatrzymaniu lub zawieszeniu spotkania ze względu na warunki pogodowe, niedostateczne oświetlenie czy inne okoliczności;
    - Z powodu zapadającego zmroku gra może być zatrzymana/zawieszona jedynie po zakończeniu seta lub przy parzystej sumie gemów w secie.
  22. Podejmować decyzje dotyczące „Kodeksu postępowania zawodnika”, a w szczególności decyzje o dyskwalifikacji, karach finansowych i karach punktowych;
  23. Być obecnym na terenie obiektu w czasie trwania turnieju. W przypadku opuszczenia obiektu, na którym rozgrywany jest turniej, sędzia naczelny musi wyznaczyć swojego zastępcę, który na ten czas przejmuje jego kompetencje;
  24. Sędzia naczelny danego turnieju nie powinien pracować na tym turnieju jako sędzia główny.
  25. Każdego dnia po zakończeniu gier wysłać do PZT faksem lub emailiem aktualne drabinki turniejowe;
  26. Przygotować kompletne sprawozdanie turniejowe na oficjalnych drukach PZT, zawierające wszystkie niezbędne dokumenty i przekazać je dyrektorowi turnieju w ciągu 3 dni po zakończeniu turnieju;

C. SZEFSĘDZIÓW

Szef sędziów ma obowiązek w szczególności:

1. Zapewnić wystarczającą liczbę sędziów na turniej.
2. Przed turniejem przeprowadzić niezbędne szkolenie dla sędziów w celu przypomnienia najtrudniejszych zagadnień „Przepisów gry w tenisa”, odpowiednich regulaminów turniejowych i „Kodeksu postępowania zawodnika”.
3. Przygotować listę wszystkich sędziów pracujących na turnieju i przekazać ją sędziemu naczelnemu.
4. Codziennie wyznaczać sędziów głównych na poszczególne mecze i przedstawiać desygnacje sędziemu naczelnemu do zatwierdzenia.

5. Przeprowadzać spotkania ze wszystkimi sędziami w celu przypomnienia obowiązujących procedur.
6. Oceniać pracę wszystkich sędziów.
7. Być obecnym przez cały czas trwania turnieju.
8. Szef sędziów danego turnieju nie powinien pracować na tym turnieju, jako sędzia główny czy sędzia liniowy chyba, że sędzia naczelny zdecyduje, że jego pomoc jest niezbędna do prawidłowego przeprowadzenia turnieju.
9. Asystować sędziemu naczelnemu w wykonywaniu jego obowiązków.

D. SĘDZIA GŁÓWNY

Sędzia główny ma obowiązek w szczególności:

1. Znać dokładnie „*Przepisy gry w tenisa*”, odpowiednie regulaminy turniejowe i „*Kodeks postępowania zawodnika*”, procedury obowiązujące na danym turnieju.
2. Ubierać się zgodnie z zaleceniami sędziego naczelnego.
3. Przed każdym meczem dowiedzieć się właściwej wymowy nazwisk zawodników i ich wyglądu.
4. Być na korcie przed zawodnikami.
5. Przeprowadzić z zawodnikami spotkanie przedmeczowe, aby:
  - dostarczyć zawodnikom niezbędnych informacji;
  - przeprowadzić losowanie monetą – zawodnik, który wygra losowanie może wybrać podanie lub odbiór, stronę kortu lub zrzec się prawa wyboru;
  - sprawdzić czy strój zawodników jest zgodny z „*Kodeksem postępowania zawodnika*”.
6. Mieć przy sobie stoper (trzymany w ręku) i mierzyć nim czas rozgrzewki, 20 sekund między punktami, 90 sekund podczas zmiany stron przez zawodników (z wyjątkiem zmiany stron po pierwszym gemie każdego seta i podczas zmiany stron w tie-breaku), 120 sekund podczas przerwy między setami oraz czas wszystkich innych regulaminowych przerw w grze.
7. Mieć odpowiednią liczbę piłek na mecz włącznie z używanymi piłkami o różnym stopniu zużycia.
8. Być odpowiedzialnym za wszystkie decyzje dotyczące faktów na korcie. Decyzja sędziego głównego odnośnie faktów jest ostateczna i niepodważalna (z wyjątkiem rozgrywek drużynowych, gdy sędzia naczelny znajduje się na korcie).

9. Dbać, aby zawodnicy, sędziowie, dzieci do podawania piłek, oraz wszystkie inne osoby przebywające na korcie przestrzegały obowiązujących przepisów i procedur.
10. Usunąć, zamienić lub zastąpić sędziów liniowych, jeżeli w opinii sędziego taka zmiana wpłynie znacząco na poziom prowadzenia meczu.
11. Podejmować pierwszą decyzję dotyczącą interpretacji przepisów. W tym przypadku zawodnik zawsze ma prawo odwołać się do sędziego naczelnego.
12. Po każdym punkcie zapowiadać głośno wynik zgodnie z odpowiednimi procedurami.
13. Potwierdzić decyzję sędziego liniowego, jeśli została wydana za cicho lub jeśli zachodzi potrzeba potwierdzenia zawodnikom słusznej decyzji (w przypadku piłki padającej blisko linii).
14. Wypełniać protokół meczu zgodnie z obowiązującymi procedurami.
15. Sprostować decyzję sędziego liniowego, jednak wyłącznie w przypadku, gdy sędzia liniowy popełnił oczywisty błąd, a sprostowanie zostało wydane niezwłocznie. Wywoływać oczywiste błędy stóp, które nie są wywoływane przez sędziów liniowych.
16. Być odpowiedzialnym za każde sprawdzanie śladu. Ślad może być sprawdzany jedynie na korcie ziemnym.
17. Być odpowiedzialnym za kontrolowanie zachowań widzów. Kiedykolwiek widzowie przeszkadzają zawodnikom, sędzia powinien uprzejmie zwracać im uwagę prosząc o właściwie zachowanie.
18. Być odpowiedzialnym za dzieci do podawania piłek.
19. Być odpowiedzialnym za wszystkie zmiany piłek i decydować, czy piłka nadaje się do gry. Dbać by w grze była odpowiednia liczba piłek. Zgubione, pęknięte piłki i piłki, które straciły kompresję, powinny być zmienione tak szybko, jak to możliwe i praktyczne zgodnie z obowiązującymi procedurami. Przed zmianą piłek odpowiednia liczba piłek powinna być przygotowana i sprawdzona odpowiednio wcześniej.
20. Decydować, czy kort nadaje się do gry. Jeśli podczas meczu zmieniają się warunki (np. pogodowe) i sędzia uzna, że kort nie nadaje się do kontynuowania gry lub gra powinna być zatrzymana lub zawieszona, powinien zatrzymać lub zawiesić grę i poinformować o tym fakcie sędziego naczelnego. Przed wznowieniem gry, sędzia powinien dopilnować, czy wszyscy są gotowi do jej wznowienia.
Z powodu zapadających ciemności, gra powinna być zawieszona po zakończeniu seta lub przy parzystej sumie gemów w secie.

Przy każdym zatrzymaniu lub zawieszeniu gry sędzia powinien zanotować czas zatrzymania/zawieszenia, wynik i nazwisko zawodnika podającego, strony kortu, po których znajdowali się zawodnicy oraz powinien zebrać piłki, które były w grze.

21. Po zakończeniu meczu przedstawić pełne sprawozdanie sędziemu naczelnemu dotyczące wszystkich kar nałożonych na zawodników za naruszenie „*Kodeksu postępowania zawodnika*”.

E. SĘDZIA LINIOWY

Sędzia liniowy ma obowiązek w szczególności:

1. Wykonywać swoje obowiązki zgodnie z obowiązującymi procedurami.
2. Ubierać się zgodnie z zaleceniami sędziego naczelnego/szefa sędziów (w miarę możliwości wszyscy sędziowie liniowi powinni być ubrani w podobne stroje). Sędzia liniowy nie może mieć na sobie ubiorów w kolorze białym, żółtym lub innym jaskrawym kolorze, który mógłby zakłócać widoczność zawodnikom.
3. Być na czas na każdą swoją zmianę na korcie.
4. Przyjmować na korcie pozycję, która daje najlepszą widoczność przypisanej linii.
5. Wywoływać wszystkie piłki wyłącznie na swojej linii i nie wydawać żadnych opinii o decyzjach na innych liniach.
6. Wywoływać błędy stóp na linii końcowej, bocznej lub środkowej serwisowej.
7. Dać sygnał „nie widziałem”, jeśli piłka została zasłonięta przez zawodnika.
8. Sprostować natychmiast błędną decyzję.
9. Nigdy nie wywoływać piłek zanim nie dotkną powierzchni kortu lub stałego urządzenia kortu.
10. Zachować spokój, jeśli sędzia główny sprostuje ich decyzję. Kierować wszelkie zapytania zawodników do sędziego głównego.
11. Natychmiast poinformować sędziego głównego o naruszeniu przez zawodnika „*Kodeksu postępowania zawodnika*”, jeśli sędzia główny nie zauważył przewinienia.
12. Pójść z zawodnikiem na przerwę na toaletę lub zmianę stroju i przypilnować, czy zawodnik nie wykorzystuje takiej przerwy w jakimkolwiek innym celu. Jeśli podczas przerwy dojdzie do przekroczenia przepisów, sędzia liniowy powinien powiedzieć zawodnikowi, że łamie przepisy a następnie poinformować sędziego głównego o całym zajściu.
13. Nie łapać piłek i nie podawać ręczników zawodnikom.
14. Nie rozmawiać z widzami.

15. Nigdy nie oklaskiwać zawodników.
16. Nigdy nie opuszczać kortu bez zgody sędziego głównego.

II. PROCEDURY SĘDZIÓW PZT

A. ZAKRES DZIAŁANIA

Procedury sędziów, zawarte w niniejszym rozdziale w pełni odpowiadają procedurom sędziów ITF i dotyczą wszystkich turniejów rozgrywanych w Polsce i zaliczanych do klasyfikacji PZT. Na turniejach międzynarodowych, zarządzanych przez TE, ITF, ATP, WTA nadrzędnymi są procedury sędziów zatwierdzone przez odpowiednią organizację.

B. DECYZJE ODNOŚNIE INTERPRETACJI PRZEPISÓW

Decyzje odnośnie interpretacji przepisów są to decyzje dotyczące sposobu postępowania wobec faktów zaistniałych na korcie i zgodności tych decyzji z „Przepisami gry w tenisa”, regulaminami turniejowymi i „Kodeksem postępowania zawodnika”. Podczas meczu, pierwszą decyzję odnośnie interpretacji przepisów wydaje sędzia główny. Jeżeli sędzia główny nie jest pewien swojej decyzji lub, jeżeli zawodnik uważa, że decyzja sędziego głównego odnośnie interpretacji przepisów jest niewłaściwa, ostateczną decyzję powinien wydać sędzia naczelny. Od decyzji sędziego naczelnego zawodnikowi nie przysługuje odwołanie.

1. Prawo zawodnika do odwołania się od decyzji sędziego głównego odnośnie interpretacji przepisów.

Zawodnik ma prawo odwołać się od każdej decyzji sędziego głównego odnośnie interpretacji przepisów do sędziego naczelnego turnieju zgodnie z poniższą procedurą.

Jeżeli zawodnik uważa, że decyzja sędziego głównego odnośnie interpretacji przepisów jest niewłaściwa, może odwołać się od tej decyzji do sędziego naczelnego. Zawodnik ten powinien się zwrócić w sposób grzeczny i profesjonalny do sędziego głównego z prośbą o wezwanie sędziego naczelnego. Na taką prośbę sędzia główny powinien zatrzymać grę, wyłączyć mikrofon i natychmiast wezwać sędziego naczelnego. Po jego przybyciu na kort, sędzia główny powinien przedstawić dokładnie fakty zaistniałe na korcie, a sędzia naczelny nie może wydawać żadnych decyzji odnośnie tych faktów. Fakty przedstawione przez sędziego głównego są traktowane, jako wiążące. Następnie sędzia główny przedstawia swoją decyzję odnośnie interpretacji przepisów, a zawodnik przedstawia swoje stanowisko wobec decyzji sędziego głównego. Sędzia naczelny zwięźle wyjaśnia

zawodnikowi i sędziemu głównemu odpowiedni przepis a następnie potwierdza lub zmienia decyzję sędziego głównego odnośnie interpretacji danego przepisu. Po tym wyjaśnieniu sędzia naczelny nakazuje zawodnikom wznowić grę stwierdzeniem „Proszę grać” Zawodnicy w tym momencie mają 20 sekund na wznowienie gry.

C. DECYZJE ODNOŚNIE FAKTÓW NA KORCIE

Decyzje odnośnie faktów na korcie są to decyzje dotyczące tego, co rzeczywiście miało miejsce na korcie, np. czy piłka była dobra czy autowa, czy był net czy nie było, itp. Decyzje odnośnie faktów na korcie mogą podejmować wyłącznie sędziowie liniowi i sędzia główny; decyzja sędziego głównego odnośnie faktów na korcie jest ostateczna i nie podlega odwołaniu (z wyjątkiem sytuacji opisanych w pkt. 1.2 (z)).

Zawodnik może zwrócić się do sędziego głównego o weryfikację decyzji, którą podjął sędzia liniowy jedynie w przypadku piłki kończącej punkt. Prośba zawodnika, weryfikacja decyzji i wznowienie gry muszą się zawrzeć w 20 sekundach dozwolonych między punktami, chyba że sędzia główny uzna, że przekroczenie tego czasu jest nieuniknione. Jeżeli sędzia podjął decyzję o wydłużeniu przerwy, gra powinna być wznowiona stwierdzeniem „Proszę grać”.

1. Prawo zawodnika do odwołania się od decyzji sędziego głównego odnośnie faktów na korcie

Zawodnik nie ma prawa odwoływać się od decyzji sędziego głównego do sędziego naczelnego odnośnie faktów zaistniałych na korcie, z wyjątkiem sytuacji, gdy w meczu drużynowym sędzia naczelny przebywa na korcie.

2. Sprostowanie

Sędzia główny może sprostować sędziego liniowego jedynie w przypadku oczywistego błędu i jeśli sprostowanie zostanie wydane natychmiast po zauważonym błędzie.

a) „Oczywisty błąd”

Trudno jest zdefiniować oczywisty błąd ściślej. Z praktyki wynika, że sędzia główny musi całkowicie pewny, że błąd został popełniony. Sędzia nie powinien nigdy sprostować decyzji odnośnie piłki, która upadła bardzo blisko linii. Aby sprostować decyzję sędziego liniowego „Piłka dobra”, sędzia główny musi wyraźnie widzieć odstęp między piłką a linią. Aby sprostować decyzję „Aut”, sędzia główny musi wyraźnie widzieć, że piłka upadła na linii lub przed linią.

Oczywiste błędy stóp, nie wywoływane przez sędziów liniowych, powinny być wywoływane przez sędziego głównego z pełną konsekwencją.

b) „Natychmiast”

„Natychmiast” oznacza, że sprostowanie powinno być wydane przez sędziego głównego niemal równocześnie z decyzją sędziego liniowego.

Sędzia główny nie może wydać sprostowania wskutek protestu zawodnika.

Sędzia liniowy nie może zmienić swojej decyzji wskutek protestu zawodnika.

3. Procedura sprawdzania śladu

a) Sędzia może sprawdzać ślad jedynie na korcie ziemnym.

b) Sędzia może sprawdzić ślad na prośbę zawodnika tylko wtedy, gdy nie schodząc z krzesła nie może z całą pewnością podjąć decyzji co do piłki kończącej wymianę lub gdy zawodnik (lub para w grze podwójnej) przerwie wymianę (dozwolone jest jedno odruchowe odbicie ale natychmiast po nim gra musi być przerwana).

c) Jeżeli sędzia zdecydował się sprawdzić ślad, schodzi z krzesła i sam sprawdza ślad. Jeżeli nie jest pewny, który to ślad, może poprosić o pomoc w jego zlokalizowaniu sędziego liniowego, jednak to sędzia główny musi sprawdzić ślad i wydać decyzję.

d) Pierwotna decyzja (lub sprostowanie sędziego głównego) pozostaje w mocy, jeżeli śladu nie można odczytać lub jeżeli sędzia główny ani liniowy nie mogą zlokalizować śladu.

e) Jeżeli sędzia główny znalazł i sprawdził ślad oraz wydał decyzję, decyzja ta jest ostateczna i nieodwołalna.

f) Na kortach ziemnych sędzia główny nie powinien zbyt szybko wywoływać i podawać wyniku, o ile nie jest absolutnie pewny swej decyzji. Jeżeli ma najmniejsze wątpliwości, musi upewnić się przed podaniem wyniku, czy nie trzeba będzie sprawdzać śladu piłki.

g) W grze podwójnej zawodnik przerywający grę musi zrobić to w taki sposób, żeby jego partner również przerwał grę lub żeby zrobił to sędzia główny. Prośba o sprawdzenie śladu piłki musi być zgodna z procedurą. Jeżeli zawodnik prosi o sprawdzenia śladu niezgodnie z procedurą lub robi to zbyt późno, sędzia może uznać to za celowe przeszkadzanie przeciwnikowi w grze.

h) Jeżeli zawodnik zaciera ślad przed wydaniem przez sędziego głównego decyzji, to oznacza to, że ustępuje i uznaje kwestionowaną decyzję.

- i) Zawodnik nie może przechodzić na drugą stronę kortu, żeby sprawdzić ślad (jeżeli na meczu jest sędzia główny). Jeżeli to zrobi, zostaje ukarany za niesportowe zachowanie zgodnie z „Kodeksem postępowania zawodnika”.

D. ROZPOCZĘCIE TURNIEJU I MECZU

Turniej uważa się za rozpoczęty, w momencie wykonania pierwszego podania w pierwszym punkcie pierwszego meczu turnieju. Mecz uważa się za rozpoczęty, w momencie wykonania pierwszego podania w pierwszym punkcie meczu.

E. PRZERWY NA ODPOCZYNEK, POMOC MEDYCZNĄ I TOALETĘ

1. Liczba meczów w ciągu dnia

Zawodnik zobowiązany jest do rozegrania w ciągu jednego dnia maksymalnie trzech meczów w ciągu jednego dnia, w tym maksymalnie dwie gry pojedyncze, z wyjątkiem sytuacji, gdy niekorzystne warunki pogodowe spowodują znaczne zakłócenia w planie gier.

2. Formuła gry:

Formuła pełna: do dwóch wygranych setów, w każdym secie tie-break do 7 punktów:

- gra pojedyncza w kategorii do lat 14, 16, 18, kobiet i mężczyzn.

Formuła skrócona: do dwóch wygranych setów, przy stanie 1/1 w setach, zamiast pełnego trzeciego seta match tie-break do 10 pkt.:

- gra pojedyncza w kategorii do lat 12
- gra pojedyncza w turniejach grupowych
- gra podwójna – wszystkie kategorie wiekowe

Sędzia naczelny może zarządzić rozgrywanie meczów wg formuły skróconej w następujących przypadkach:

- w turnieju eliminacyjnym z powodu opóźnień w jego rozgrywaniu ze względu na bardzo niekorzystne warunki atmosferyczne;
- w turnieju pocieszenia.

W grze podwójnej obowiązuje system NO-AD.

UWAGA! W formule skróconej nie obowiązuje zmiana piłek na trzeciego seta.

3. Godzina rozpoczęcia meczu

Obowiązują następujące godziny rozpoczęcia ostatniego meczu:

- skrzaty, młodzicy - godz. 21.00
- pozostałe kategorie - godz. 22.00

Mecze mogą być rozpoczynane później jedynie w przypadku wyrażenia na to zgody przez obydwie strony.

4. Czas przerw między meczami

Sędzia naczelny ustala czas przerwy pomiędzy kolejnymi meczami uwzględniając poniższe reguły:

- po rozegraniu meczu do 1 godz. - hala 30 min
- kort 30 min
- po rozegraniu meczu od 1 godz. do 1 godz. 30 min - hala 45 min
- kort 60 min
- po rozegraniu meczu pow. 1 godz. 30 min - hala 60 min
- kort 90 min

Jeśli gra była przerywana na 30 minut lub więcej z powodu deszczu lub innej usprawiedliwionej przyczyny, to długość meczu nie obejmuje okresu tej przerwy. Jeśli gra była przerywana na mniej niż 30 minut, uważa się, że mecz był kontynuowany bez przerwy.

5. Przerwa na pomoc medyczną

a) Stan medyczny

Stan medyczny to choroba lub uraz, który gwarantuje badanie i/lub pomoc medyczną przez osobę uprawnioną, podczas rozgrzewki lub meczu.

- Stan medyczny podlegający przerwie na pomoc medyczną
  - nagle rozwinięcie się choroby lub powstanie urazu podczas rozgrzewki lub meczu, które wymaga natychmiastowej pomocy medycznej
  - choroby lub urazy, które uległy pogorszeniu podczas rozgrzewki lub meczu
- Stan nie podlegający przerwie na pomoc medyczną
  - Stan medyczny, którego nie można wyleczyć podczas 3-minutowej przerwy medycznej.

- Stan medyczny, który nie powstał lub nie uległ pogorszeniu w trakcie rozgrzewki lub meczu
- Ogólne wyczerpanie organizmu.
- Stan medyczny, którego leczenie wymagałoby zastrzyków, transfuzji lub podawania tlenu, z wyjątkiem osób chorych na cukrzycę, które po przedstawieniu zaświadczenia lekarskiego mają prawo do kontrolowania poziomu cukru we krwi oraz aplikowania sobie insuliny – czynności te powinny odbywać się poza kortem.

b) Badanie medyczne

Podczas rozgrzewki lub meczu zawodnik ma prawo poprosić sędziego, aby zobaczyć osobę uprawnioną do udzielania pomocy medycznej podczas najbliższej zmiany stron lub przerwy setowej. Jedynie w przypadku nagłego stanu medycznego, zawodnik może prosić sędziego o natychmiastowe zatrzymanie gry i wezwanie osoby uprawnionej do udzielania pomocy medycznej.

Badanie medyczne przeprowadza się w celu stwierdzenia czy zawodnika stan podlega przerwie na pomoc medyczna i czy przerwa na pomoc medyczną zostanie udzielona.

c) Pomoc medyczna

Przerwa na pomoc medyczną jest dozwolona przez sędziego, jeżeli po przeprowadzeniu badania osoba uprawniona do udzielania pomocy medycznej, stwierdzi, że taka pomoc jest niezbędna. Przerwa na pomoc medyczną udzielana jest podczas przerwy na zmianę stron lub podczas przerwy setowej o ile stan zawodnika nie wymaga natychmiastowej pomocy medycznej.

Przerwa na pomoc medyczną rozpoczyna się, kiedy osoba uprawniona do udzielania przerwy na pomoc medyczną jest gotowa. Osoba uprawniona do udzielenia pomocy medycznej wraz z sędzią naczelnym mogą zdecydować, że pomoc będzie udzielana poza kortem.

Przerwa na pomoc medyczną trwa trzy (3) minuty. Sędzia naczelnny ma prawo do przedłużenia tego czasu, jeżeli jest to konieczne.

Zawodnik może otrzymać jedną (1) przerwę na pomoc medyczną na każdą chorobę/kontuzję pozwalającą na udzielenie pomocy medycznej.

Jakiegokolwiek osłabienie organizmu spowodowane przez warunki atmosferyczne (przeżranie) oraz skurcze powinny być uznawane jako jeden (1) stan medyczny.

Za zgodą sędziego zawodnik może otrzymać maksymalnie dwie (2) przerwy na pomoc medyczną z rzędu. W tym przypadku osoba uprawniona do udzielania pomocy medycznej, podczas jednego badania stwierdzi czy dwie (2) przerwy na pomoc medyczną są niezbędne.

d) Pomoc medyczna podczas zmiany stron

Zawodnik może poprosić osobę uprawnioną do udzielenia pomocy medycznej o udzielenie takiej pomocy w trakcie przerwy na zmianę stron/przerwy setowej. Na każdą kontuzję pomoc taka może być udzielana nie więcej niż podczas dwóch (2) przerw, które nie muszą następować po sobie. Zawodnik nie może otrzymać przerwy na pomoc medyczną podczas zmiany stron/przerwy setowej, gdy jego stan nie podlega takiej przerwie.

Jeżeli sędzia główny meczu w porozumieniu z sędzią naczelnym uważa, że stan zdrowia lub kontuzja zawodnika wymaga pomocy medycznej, sędzia ma prawo wstrzymać grę i wezwać osobę uprawnioną do udzielenia pomocy medycznej, aby ta udzieliła zawodnikowi pomocy lub uprzedziła tego zawodnika o skutkach jej nie udzielenia. Jeżeli sędzia naczelny w porozumieniu z osobą uprawnioną do udzielenia pomocy medycznej uzna, że kontynuowanie przez zawodnika gry zagrażałoby poważnie jego zdrowiu lub wpłynęłoby bardzo niekorzystnie na poziom i jakość meczu, sędzia naczelny ma prawo do natychmiastowego wycofania zawodnika z gry.

e) Kara za przekroczenie limitu czasu przerwy na pomoc medyczną

Po zakończeniu przerwy na pomoc medyczną każda nieuzasadniona zwłoka w podjęciu gry jest karana zgodnie z narastającym systemem kar.

f) Niezdolność fizyczna między meczami

Jeżeli sędzia naczelny w porozumieniu z osobą uprawnioną do udzielenia pomocy medycznej uzna, że kontuzja lub stan zdrowia zawodnika jest na tyle poważny, że podjęcie gry przez tego zawodnika mogłoby zagrażać jego zdrowiu lub życiu lub wpłynęłoby bardzo niekorzystnie na poziom i jakość meczu, ma prawo do niedopuszczenia tego zawodnika do gry. Jeżeli osoba uprawniona do udzielenia pomocy medycznej stwierdzi, że stan zdrowia

zawodnika uległ znacznej poprawie, zawodnik ten może kontynuować grę w pozostałych konkurencjach turnieju, nawet tego samego dnia.

6. Przerwa na toaletę/zmianę stroju

Przerwa na toaletę/zmianę stroju to pozwolenie na opuszczenie kortu ograniczone do rozsądnego limitu czasu. Przerwa na toaletę powinna być brana podczas przerwy między setami i nie może być brana w jakimkolwiek innym celu. Przerwa na poprawienie stroju musi być brana podczas przerwy między setami.

W grze pojedynczej zawodniczka ma prawo do dwóch (2) przerw na toaletę/zmianę stroju podczas meczu. Zawodnik ma prawo do jednej przerwy (1) na toaletę podczas meczu do dwóch (2) wygranych setów oraz do dwóch (2) przerw podczas meczu do trzech (3) wygranych setów.

W grze podwójnej każda para ma prawo do dwóch (2) przerw na toaletę/zmianę stroju. Jeżeli partnerzy lub partnerki deblowe opuszczają kort razem, liczy się to jako jedna z uprawnionych przerw. Za każdym razem, gdy którykolwiek z zawodników opuszcza kort w celu przerwy na toaletę, niezależnie od tego, czy jego przeciwnik opuścił kort czy nie, liczy się to jako jedna z dozwolonych przerw na toaletę dla tego zawodnika.

Każda przerwa na toaletę wzięta po rozpoczęciu rozgrzewki jest traktowana jako jedna z dozwolonych przerw. Dodatkowe przerwy na toaletę mogą być udzielane w przerwach regulaminowych, ale jeżeli zawodnik nie zdąży wrócić na czas z takiej przerwy, będzie karany zgodnie z narastającym systemem kar.

Opuszczając kort, na przerwę na toaletę/zmianę stroju, zawodnik powinien być eskortowany przez sędziego.

F. ZAWIESZENIE/ZATRZYMANIE MECZU I JEGO WZNOWIENIE

1. Zawieszenie meczu

Zawieszenie meczu jest to przerwanie gry na czas nieokreślony, podczas którego zawodnicy mogą zejść z kortu. Sędzia główny lub sędzia naczelny może zawiesić mecz z powodu zapadających ciemności lub niekorzystnych warunków pogodowych. Sędzia

główny, zawieszając mecz, musi natychmiast poinformować o tym fakcie sędziego naczelnego. Przed wznowieniem gry, sędzia główny powinien dopilnować, czy wszyscy są gotowi do jej wznowienia. O przeniesieniu meczu na inny dzień może decydować wyłącznie sędzia naczelnny.

Z powodu zapadających ciemności, gra powinna być zawieszona po zakończeniu seta lub przy parzystej sumie gemów w secie.

Przy każdym zawieszeniu gry sędzia główny powinien zanotować czas zawieszenia, wynik i nazwisko zawodnika podającego, strony kortu, po których znajdowali się zawodnicy oraz powinien zebrać piłki, które były w grze.

2. Zatrzymanie meczu

Zatrzymanie meczu jest to przerwanie gry na czas nieokreślony, podczas którego zawodnicy oraz wszyscy sędziowie i dzieci do podawania piłek muszą pozostać na korcie. Sędzia główny lub sędzia naczelnny może zatrzymać mecz z powodu krótkotrwałych niekorzystnych warunków pogodowych, jeżeli w opinii sędziego w ciągu kilku minut będzie można wznowić grę.

3. Czas ponownej rozgrzewki po wznowieniu przerwanej/zatrzymanego meczu

0 – 15 minut przerwy	- bez rozgrzewki
15 – 30 minut przerwy	- 3 minuty rozgrzewki
30 lub więcej minut przerwy	- 5 minut rozgrzewki

G. ZAPOWIEDZI

Sędzia główny powinien zapowiadać każdy mecz po polsku według jednakowych standardów. W przypadku turniejów międzynarodowych wszystkie zapowiedzi (z wyjątkiem przedstawienia zawodników przed meczem) powinny być w dwóch językach: najpierw po polsku, następnie po angielsku. W turniejach drużynowych zamiast nazwisk powinno się używać nazw klubów lub krajów.

1. Zapowiedzi podczas rozgrzewki

- „*Dwie minuty*” – na dwie minuty przed końcem rozgrzewki.
- „*Jedna minuta*” – na jedną minutę przed końcem rozgrzewki.
- „*Czas*” – koniec rozgrzewki, piłki należy skierować na stronę podającego w pierwszym gemie. W przypadku, gdy zawodnicy przedłużają rozgrzewkę, należy zapowiedzieć: „*Proszę przygotować się do gry*”.

- *„Pierwszy set, podaje Jan Kowalski, gramy”* – tuż przed wykonaniem pierwszego serwisu w meczu.
2. Przedstawienie zawodników
- W ostatniej minucie rozgrzewki sędzia przedstawia zawodników według schematu:
„NAZWA TURNIEJU, RUNDA, na prawo ....., na lewo ..... Losowanie wygrał ..... i wybrał ....., np.:
- *„Mistrzostwa Polski Juniorów, druga runda eliminacji, na prawo Jan Kowalski, na lewo Piotr Nowak. Losowanie wygrał Kowalski i wybrał odbiór.”*
3. Zapowiedzi kierowane bezpośrednio do publiczności
- Wszelkie prośby do publiczności powinny być kierowane uprzejmie i z szacunkiem:
- *„Uprzejmie proszę o ciszę. Dziękuję.”*
  - *„Proszę o zajęcie miejsc. Dziękuję”*
  - *„W imieniu zawodników bardzo proszę o ..... Dziękuję.”*
  - *„Proszę uprzejmie o wyłączenie telefonów komórkowych. Dziękuję.”*
  - *„Proszę o niewykonywanie zdjęć z fleszem. Dziękuję.”*
4. Wynik
- a) Wynik podającego zawsze podawany jest na początku (z wyjątkiem tie-breaka).
- b) Wynik w gemie:
- *„Piętnaście – zero; zero – piętnaście; trzydzieści – zero; zero – trzydzieści; czterdzieści – zero; zero – czterdzieści; po piętnaście; piętnaście – trzydzieści; trzydzieści – piętnaście; piętnaście – czterdzieści; czterdzieści – piętnaście; po trzydzieści; czterdzieści – trzydzieści; trzydzieści – czterdzieści, równowaga (nigdy: po czterdzieści!), przewaga Kowalski (zawsze podajemy nazwisko – nigdy przewaga podanie czy przewaga odbiór; w grze podwójnej podajemy tylko nazwisko zawodnika serwującego lub odbierającego), gem Kowalski”* (w grze podwójnej wymieniamy nazwiska obydwu zawodników w kolejności alfabetycznej)
- c) W przypadku systemu bez przewag (No-Ad) po równowadze zapowiadamy:
- *„Punkt decydujący. (Odbierający wybiera stronę kortu.)”*

d) Wynik powinien być podawany głośno i wyraźnie. Sędzia powinien podać wynik niezwłocznie po zakończeniu punktu i zanim zapisze go w protokole meczu, chyba że zwłoka w zapowiedzi jest w jego opinii niezbędna (patrz również pkt. 2.3.3 (f)).

e) Po zakończeniu każdego gema lub seta sędzia podaje wynik w gemach zgodnie z poniższymi przykładami:

- „*Gem Kowalski. (Kowalski) prowadzi cztery - dwa, set pierwszy.*”
- „*Gem Nowak. Kowalski prowadzi pięć - cztery, set trzeci.*”
- „*Gem Kowalski. Po trzy.*”
- „*Gem i set drugi Nowak, siedem – pięć.*”

Numeru seta nie należy podawać za każdym razem – w praktyce stosuje się zasadę, że podajemy numer seta średnio co dwa gemy przy nieparzystej sumie gemów. Jeżeli jest tablica wyników, numeru seta można nie podawać w ogóle.

Na początku każdego seta sędzia może zapowiedzieć:

- „*Set drugi. Podaje Nowak.*”

f) Gdy dojdzie do tie-breaka, sędzia zapowiada:

- „*Gem Nowak. Po sześć, set pierwszy. Tie-break.*”

g) W tie-breaku sędzia zawsze podaje najpierw wynik a potem nazwisko prowadzącego (lub oba nazwiska pary deblowej w kolejności alfabetycznej):

- „*Jeden – zero Nowak*”
- „*Pięć – dwa Kowalski/Nowak*”
- „*Po cztery*”

Po zakończeniu tie-breaka sędzia zapowiada:

- „*Gem i set pierwszy Kowalski, siedem – sześć.*”

h) Po zakończeniu meczu sędzia zapowiada:

- „*Gem, set, mecz Kowalski, (w setach dwa – jeden), sześć – cztery, sześć – siedem, sześć – trzy*”

W każdym secie najpierw wymieniamy liczbę gemów wygranych przez zwycięzcę meczu.

5. Przerwy w grze i przedwczesne zakończenie meczu

a) Jeżeli mecz został zatrzymany lub zawieszony z powodu warunków atmosferycznych, sędzia główny zapowiada:

- „*Mecz zostaje zatrzymany/zawieszony z powodu deszczu/zapadających ciemności*”.

- b) Jeżeli mecz został zakończony przedwcześnie z powodu choroby lub kontuzji jednego z zawodników, sędzia powinien zapowiedzieć:
- „*Kowalski odstępuje od dalszej gry z powodu kontuzji. Gem, set, mecz Nowak, sześć – trzy, dwa – jeden.*”
6. „*Kodeks postępowania zawodnika*”
- a) Naruszenie *Kodeksu* zapowiadamy zgodnie z następującymi przykładami:
- „*Naruszenie Kodeksu. Nadużycie rakiety. Ostrzeżenie Kowalski.*”
  - „*Naruszenie Kodeksu. Obraza słowna. Kara punktu Nowak*” – i podajemy wynik.
  - „*Naruszenie Kodeksu. Niesportowe zachowanie. Kara gema Kowalski*” – i podajemy wynik.
- b) Przekroczenie limitu czasu sędzia zapowiada zgodnie z następującymi przykładami:
- „*Przekroczenie limitu czasu. Ostrzeżenie Kowalski.*”
  - „*Przekroczenie limitu czasu. Kara punktu Kowalski*” – i wynik.
- c) Jeżeli sędzia główny wzywa na kort sędziego naczelnego, aby przedyskutować ewentualną karę dyskwalifikacji, zapowiada:
- „*Naruszenie Kodeksu. Wzywam sędziego naczelnego na kort.*”
- d) Jeśli sędzia naczelnny podejmie decyzję o dyskwalifikacji, sędzia główny zapowiada:
- „*Naruszenie Kodeksu. Obraza czynna. Dyskwalifikacja Kowalski. Gem, set, mecz Nowak.*”
- e) Zawodnik nie może wnosić do sędziego głównego lub naczelnego o cofnięcie kary danej jego przeciwnikowi.
- f) W turniejach międzynarodowych zapowiedzi dotyczące „*Kodeksu postępowania zawodnika*” powinny być wyłącznie po angielsku.
7. Przerwa na pomoc medyczną
- a) Jeżeli sędzia główny podejmuje decyzję o wezwaniu pomocy medycznej na kort, zapowiada:
- „*Lekarz został wezwany na kort.*”
- b) Jeżeli lekarz zdecydował się udzielić trzyminutowej pomocy medycznej, w momencie rozpoczęcia leczenia, sędzia zapowiada:
- „*Pan Jan Kowalski otrzymuje przerwę na pomoc medyczną.*”
- c) Podczas udzielania pomocy sędzia główny informuje wszystkich zawodników i lekarza o upływającym czasie (zapowiedzi nie są kierowane do publiczności):
- „*Pozostały dwie minuty*”

- „Pozostała jedna minuta”
- „Pozostało trzydzieści sekund”
- „Leczenie zakończone”

d) Po upływie przerwy na pomoc medyczną sędzia powinien dać zawodnikowi odpowiedni czas na przygotowanie się do gry (np. na założenie skarpetki i buta) i zapowiedzieć:

- „Czas”

Jeżeli po upływie trzydziestu sekund od tej zapowiedzi zawodnik nie jest w stanie rozpocząć gry, zostaje ukarany zgodnie z narastającym systemem kar.

e) Jeżeli przerwa na pomoc medyczną została wzięta podczas przerwy na zmianę stron lub po zakończeniu seta, do czasu na przerwę na pomoc medyczną należy doliczyć odpowiednio czas przerwy.

*Procedura przerwy na pomoc medyczną znajduje się w Załączniku A.

H. SYGNAŁY WERBALNE

Sędziowie na korcie dają wyraźnie i głośno następujące sygnały werbalne:

1. „*Fault*” (wym. „folt”)

Jeśli pierwszy lub drugi serwis jest autowy. Nie ma odrębnego sygnału, jeśli został popełniony podwójny błąd serwisowy.

2. „*Aut*”

Jeśli return lub piłka w trakcie wymiany jest autowa.

3. „*Net*”

Jeśli piłka uderzona z serwisu dotknie siatki a następnie przejdzie nad nią na drugą stronę.

4. „*Przez*”

Jeśli piłka przejdzie przez dziurę w siatce.

5. „*Błąd stóp*”

Jeśli zawodnik złamie Przepis nr 18 „*Przepisów gry w tenisa*”, tzn. popełni „błąd stóp”.

6. „*Powtórzenie*”

Jeśli sędzia uzna, że punkt powinien być powtórzony.

7. „*Pierwsze/drugie podanie*”

Jeśli tylko serwis ma być powtórzony.

8. „*Not Up*” (wym. „notap”)

Jeśli zawodnik odbije piłkę po drugim koźle.

9. „*Błąd*”

Jeśli zawodnik umyślnie odbije piłkę dwa razy lub uderzy ją zanim przeszła na jego stronę siatki.

10. „*Dotknięcie*”

Jeśli zawodnik dotknie siatki lub jeśli piłka dotknie zawodnika, lub jeśli cokolwiek zawodnik ma lub trzyma dotknie kortu po stronie przeciwnika.

11. „*Przeszkoda*”

Jeśli zawodnik umyślnie lub nieumyślnie przeszkadza przeciwnikowi, łamiąc Przepis nr. 26 „*Przepisów gry w tenisa*”.

12. „*Czekaj, proszę*”

Jeśli jakiś czynnik powoduje, że gra nie może być w danej chwili rozpoczęta.

13. Sprostowania

„*Sprostowanie, piłka dobra*” w przypadku sprostowania z autowej na dobrą. „*Fault*” lub „*aut*” w przypadku sprostowania z dobrej na autową.

I. SYGNAŁY WIZUALNE

Sygnały wizualne, używane przez sędziego liniowego:

1. „*Aut*” lub „*fault*”

Ręka wyciągnięta w bok, w kierunku, w którym piłka była autowa. Spód dłoni skierowany jest w stronę sędziego głównego, palce wyprostowane i złączone.

Ten sygnał nie może być używany zamiast sygnału werbalnego. Najpierw zawsze jest okrzyk „*aut*” lub „*fault*”, a następnie sygnał wizualny.

2. „*Piłka dobra*”

Ręce złączone, ułożone dłońmi do dołu i wyciągnięte w kierunku sędziego głównego. Nie ma sygnału werbalnego na „*piłkę dobrą*”. Ten sygnał używany jest w trakcie wymiany oraz potwierdzenie piłki kończącej. Pokazuje się go w przypadku, gdy piłka upada w odległości do 1 metra od linii.

3. „*Nie widziałem*”

Dłonie zwrócone do twarzy, poniżej oczu. Sygnał informuje, że sędzia liniowy nie widział piłki, ponieważ został z jakiegoś powodu zasłonięty. Nie ma sygnału werbalnego na „*nie widziałem*”. Sędzia powinien obserwować dalej piłkę – gra jest kontynuowana.

4. „*Net*”, „*Przez*”, „*Błąd stóp*”, „*Sprostowanie*”

Ręka wyciągnięta pionowo do góry, jednocześnie z sygnałem werbalnym.

J. PROTOKÓŁ MECZU

Sędzia główny notuje przebieg meczu w protokole meczu według następujących zasad:

1. Przed meczem

Odpowiednio wcześniej przed meczem należy wypełnić informacje na pierwszej stronie protokołu, czyli nazwę turnieju, zmianę piłek, nazwiska zawodników, itd.

2. Po losowaniu

Po losowaniu należy zanotować, kto wygrał losowanie i co wybrali zawodnicy.

3. Czas/Przerwy w grze

Należy zanotować czas rozpoczęcia i zakończenia każdego seta oraz czas i powód wszystkich przerw w grze.

4. Strony podania

Należy zaznaczyć inicjałami zawodników kolejność podawania w każdym secie odpowiednio do stron kortu, które zajmują podczas podawania.

5. Zmiany piłek

Należy zaznaczyć wszystkie zmiany piłek w kolumnie po lewej stronie.

6. Punkty

Zdobyte punkty zaznacza się ukośnymi kreskami w odpowiednich kratkach. Specjalnymi znakami zaznacza się następujące zdarzenia:

- as serwisowy – „A”
- podwójny błąd serwisowy – „D”
- błąd przy pierwszym serwisie – kropka pośrodku dolnej linii kratki zawodnika podającego.

7. Gemy

Liczbę wygranych przez poszczególnych zawodników gemów zaznacza się w sposób narastający w kolumnie „Gemy”.

8. Naruszenie Kodeksu i Przekroczenie Limitu Czasu

Jeśli sędzia nałożył karę za Naruszenie Kodeksu zaznacza to, stawiając „C” w kratce ukaranego zawodnika. Odpowiednio wpisuje „T” za Przekroczenie Limitu Czasu. Jeśli nałożona została Kara Punktu lub Kara Gema oprócz „C” lub „T”, stawia się „X” w kratce zawodnika, któremu został przyznany punkt.

Każda kara powinna być dokładnie opisana w stosownej rubryce.

K. SYGNAŁY WERBALNE POSZCZEGÓLNYCH SĘDZIÓW

Poszczególni sędziowie mają obowiązek dawania następujących sygnałów werbalnych:

1. Sędziowie liniowi na liniach głównych (końcowych) i liniach bocznych wołają „aut” – odpowiednio każdy na swojej linii.
2. Sędziowie linii serwisowych i środkowych serwisowych wołają „fault” – odpowiednio każdy na swojej linii.
3. Sędzia siatki woła „net” i „przez” i asystuje przy mierzeniu wysokości siatki i zmianie piłek.
4. Sędziowie na liniach głównych, bocznych i środkowej serwisowej wołają „błąd stóp” – odpowiednio każdy na swojej linii.
5. Sędzia główny woła „powtórzenie”, „błąd”, „dotknięcie”, „not up”, „przeszkoda”, „pierwsze/drugie podanie”, „czekaj, proszę”, „sprostowanie, piłka dobra”.

L. SĘDZIOWANIE Z PEŁNYM SKŁADEM SĘDZIÓW LINIOWYCH

Jeśli sędzia ma pełny skład sędziów liniowych (10) wtedy obowiązki dawania sygnałów werbalnych są takie jak powyżej. Sędziowie liniowi nie mają prawa wołać przez siatkę.

Sędziowie na liniach bocznych i środkowych serwisowych stoją.

M. SĘDZIOWANIE Z NIEPEŁNYM SKŁADEM SĘDZIÓW LINIOWYCH

Jeśli nie ma pełnego składu sędziów liniowych, można wykorzystać sędziów na następujące sposoby:

1. Siedmiu sędziów liniowych
  - Linie boczne i środkowe serwisowe są obsadzone przez czterech stojących sędziów.
  - Sędziowie nie wywołują piłek przez siatkę (z wyjątkiem sędziego środkowej serwisowej, który może wywołać przez siatkę „błąd stóp”).
  - Sędzia środkowej serwisowej po serwisie przesuwa się na linię boczną, która nie jest obstawiona.
  - Sędziowie poruszają się podczas rozgrywania punktu.
2. Sześciu sędziów liniowych
  - Linie boczne i środkowe serwisowe są obsadzone przez trzech stojących sędziów.
  - Sędziowie linii bocznych wołają przez siatkę, sędzia środkowej serwisowej stoi zawsze po stronie odbierającego.
  - Nie ma ruchu podczas rozgrywania punktu.
3. Pięciu sędziów liniowych

- Linie boczne i środkowe serwisowe są obsadzone przez dwóch stojących sędziów.
  - Sędzia środkowej serwisowej po serwisie przesuwa się na linię boczną, która nie jest obstawiona.
  - Sędziowie poruszają się w trakcie rozgrywania punktu.
4. Mniej niż pięciu sędziów liniowych
- Sędzia główny powinien obsadzić sędziami liniowymi te linie, które uzna za najtrudniejsze dla siebie.
  - Sędzia główny wywołuje piłki na nieobsadzonych liniach.

*Diagramy przedstawiające sposoby sędziowania z niepełnym składem sędziów liniowych znajdują się w Załączniku B.

N. SĘDZIOWANIE BEZ SĘDZIÓW LINIOWYCH

Jeśli nie ma sędziów liniowych, sędzia główny jest odpowiedzialny za wywoływanie wszystkich piłek.

O. PROCEDURY DOTYCZĄCE MECZÓW BEZ SĘDZIÓW GŁÓWNYCH

Procedury znajdują się w załączniku C.

P. PRZESZKODA

1. Przeszkoda spowodowana przez sędziego

- a) Jeśli sędzia sprostował piłkę z autowej na dobrą, powinien zarządzić powtórzenie, chyba że w jego opinii był to oczywisty as serwisowy lub piłka kończąca i zawodnik nie miał najmniejszych szans na odbicie piłki. Jeżeli jednak występuje choćby najmniejsze podejrzenie, że zawodnik mógł odbić tę piłkę, należy powtórzyć punkt.
- b) Jeśli sędzia sprostował piłkę dobrą na autową, punkt jest zakończony i nie można mówić o przeszkodzie podczas gry.
- c) Jeśli sędzia wywołał „błąd stóp” zanim podający uderzył piłkę, należy zarządzić powtórzenie.

2. Przeszkoda z zewnątrz

Jeżeli zawodnikowi przeszkodziło cokolwiek, na co nie miał żadnego wpływu (np. piłka wtaczająca się na kort z zewnątrz, kartka papieru przyniesiona przez wiatr) podczas rozgrywania punktu lub w trakcie wykonywania ruchu serwisowego, należy zarządzić

powtórzenie. Hałas na widowni, okrzyki „aut” wydawane przez publiczność i tym podobne zakłócenia nie są traktowane jako przeszkoda podczas gry.

3. Przeszkoda spowodowana przez przeciwnika

Jeśli zawodnik przeszkadza przeciwnikowi, decyzja sędziego zależy od oceny, czy przeszkoda była umyślna czy nieumyślna.

- a) Jeżeli zawodnik powoduje przeszkodę nieumyślnie (np. jeżeli wypadnie mu z kieszeni piłka lub spadnie z głowy czapeczka, itp.) za pierwszym razem punkt powinien być powtórzony a zawodnikowi sędzia powinien zwrócić uwagę, że w każdym następnym takim przypadku przeszkoda będzie traktowana jako umyślna.
- b) Każda przeszkoda, która została uznana przez sędziego za umyślną, powoduje utratę punktu przez zawodnika, który tę przeszkodę spowodował.

Q. CIĄGŁOŚĆ GRY/NIEUZASADNIONE PRZERWY W GRZE

Zawodnicy powinni przystąpić do gry na żądanie sędziego głównego, natychmiast po zakończeniu rozgrzewki. Od tego momentu gra powinna być kontynuowana bez nieuzasadnionych przerw, do których zalicza się także przerwy spowodowane naturalną utratą sprawności fizycznej.

- a) Maksimum 20 sekund może upłynąć od momentu zakończenia punktu do czasu wykonania serwisu w kolejnym punkcie. Jeśli pierwszy serwis jest zły, drugi musi być wykonany niezwłocznie.
- b) Podczas zmiany stron przy nieparzystej sumie gemów w secie maksymalnie 90 sekund może upłynąć od momentu zakończenia punktu do czasu wykonania pierwszego serwisu w kolejnym gemie. Jednak, po pierwszym gemie każdego seta gra powinna być kontynuowana i zawodnicy muszą zmienić strony bez przerwy na odpoczynek.
- c) Po zakończeniu każdego seta, bez względu na wynik, zawodnicy mają prawo do przerwy, która może trwać maksymalnie 120 sekund od momentu zakończenia punktu do czasu wykonania pierwszego serwisu w kolejnym secie. Jeśli suma gemów w zakończonym secie jest parzysta, zawodnicy nie zmieniają stron aż do zakończenia pierwszego gema kolejnego seta.

1. Dwadzieścia sekund

- a) Sędzia włącza stoper w momencie zakończenia punktu lub jeśli nakazał zawodnikowi kontynuowanie gry („*Proszę grać*”).

- b) Sędzia nakłada karę zgodnie z nienarastającym systemem kar za *Przekroczenie limitu czasu* jeżeli zawodnik nie wykonał podania w ciągu 20 sekund (o ile nie było żadnych okoliczności, które mogły opóźnić wykonanie podania).
  - c) Jeżeli zawodnik po upływie kolejnych 20 sekund nie wykonał podania, sędzia nakłada karę zgodnie z narastającym systemem kar za *Nieuzasadnione przerwy w grze*.
2. Dziewięćdziesiąt/sto dwadzieścia sekund
- a) Sędzia włącza stoper w momencie zakończenia punktu.
  - b) Po upływie sześćdziesięciu/dziewięćdziesięciu sekund sędzia ogłasza: „*Czas*”.
  - c) Jeżeli po upływie kolejnych piętnastu sekund przynajmniej jeden z zawodników wciąż siedzi, sędzia ogłasza: „*15 sekund*”.
  - d) Sędzia nakłada karę zgodnie z nienarastającym systemem kar za *Przekroczenie limitu czasu* jeżeli zawodnik nie wykonał podania po upływie kolejnych piętnastu sekund (o ile nie było żadnych okoliczności, które mogły opóźnić wykonanie podania).
  - e) Po zakończeniu *Przerwy na pomoc medyczną* lub jeśli pomoc medyczna była udzielana podczas zmiany stron sędzia nakłada karę zgodnie z narastającym systemem kar za *Nieuzasadnione przerwy w grze*.
3. Odbierający nie dostosowuje się do tempa podającego
- a) Sędzia włącza stoper w momencie zakończenia punktu.
  - b) Sędzia nakłada karę zgodnie z nienarastającym systemem kar za *Przekroczenie limitu czasu*, jeżeli odbierający opóźnia wykonanie podania (również przed upływem 20 sekund).
  - c) Sędzia nakłada karę zgodnie z narastającym systemem kar za *Niesportowe zachowanie* jeżeli odbierający systematycznie i celowo opóźnia wykonanie podania.

R. NARUSZENIE KODEKSU POSTĘPOWANIA ZAWODNIKA

Sędzia główny ma obowiązek dbać, aby zawodnicy przestrzegali „*Kodeksu postępowania zawodnika*” przez cały czas trwania meczu. Kara za naruszenie Kodeksu powinna być nałożona niezwłocznie i za każde z zauważonych wykroczeń. Po zakończeniu meczu sędzia główny musi przedstawić sędziemu naczelnemu sprawozdanie ze wszystkich nałożonych kar.

S. NARUSZENIE KODEKSU NIEZAUWAŻONE PRZEZ SĘDZIEGO GŁÓWNEGO

Jeżeli sędzia liniowy zauważy naruszenie „*Kodeksu postępowania zawodnika*”, którego nie widział sędzia główny, powinien natychmiast podnieść rękę sygnalizując sędziemu głównemu, że coś się wydarzyło. Następnie powinien natychmiast podejść do sędziego głównego i zdać mu szczegółowe sprawozdanie z sytuacji, której był świadkiem. Na czas rozmowy sędzia główny powinien wyłączyć wszystkie mikrofony znajdujące się w pobliżu krzesła sędziego głównego.

Sędzia główny może zwrócić się do zawodnika o wyjaśnienie okoliczności naruszenia Kodeksu. Następnie sędzia główny musi podjąć decyzję i nałożyć karę za naruszenie Kodeksu lub nie. Jeżeli sędzia zdecydował się nałożyć karę, musi ogłosić to publicznie.

Jeśli naruszenie Kodeksu miało miejsce, lecz w opinii sędziego głównego upłynęło zbyt wiele czasu od momentu wykroczenia do momentu złożenia sprawozdania przez sędziego liniowego lub inne okoliczności uniemożliwiają natychmiastowe nałożenie kary, wówczas sędzia główny powinien poinformować zawodnika, że wie o jego wykroczeniu i po zakończeniu meczu przekazać sprawozdanie w tej sprawie sędziemu naczelnemu.

T. NATYCHMIASTOWA DYSKWALIFIKACJA

Sędzia naczelny może zdyskwalifikować zawodnika za pojedyncze naruszenie „*Kodeksu postępowania zawodnika*”.

Decyzja o natychmiastowej dyskwalifikacji z pominięciem narastającego systemu kar musi być podjęta ze szczególną rozważą i sędzia naczelny, który nakłada natychmiastową dyskwalifikację musi kierować się szczególną starannością i rzetelnością przy ustalaniu faktów zaistniałego wykroczenia.

U. KODEKS SĘDZIEGO PZT

Polski Związek Tenisowy wymaga od wszystkich sędziów pełnego profesjonalizmu, zgodnie z niżej wymienionymi standardami:

1. Sędzia musi posiadać pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzystać z pełni praw publicznych w Polsce.
2. Sędzia musi być w dobrej kondycji fizycznej i psychicznej oraz musi mieć dobry wzrok - naturalny lub skorygowany, oraz normalny słuch. Każdy sędzia PZT musi przedstawić zaświadczenie lekarskie, w którym jest stwierdzone, że nie ma przeciwwskazań do pełnienia przez niego funkcji sędziego tenisa.

3. Sędzia musi uczestniczyć w szkoleniach organizowanych przez Kolegium Sędziów PZT, mających na celu podnoszenie kwalifikacji sędziowskich.
4. Sędzia musi być punktualny.
5. Sędzia musi znać szczegółowo "Przepisy gry w tenisa", "Procedury i obowiązki sędziów PZT", "Kodeks postępowania zawodnika" oraz wszystkie regulaminy obowiązujące podczas turnieju, na którym pracuje.
6. Sędzia musi dbać o higienę osobistą oraz schludny i profesjonalny wygląd.
7. Sędzia nie może pić alkoholu w dniu, w którym sędziuje, oraz przez cały czas na obiekcie, jeśli trwają gry lub, jeśli jest w uniformie sędziowskim. Sugeruje się, że sędzia nie powinien pić alkoholu, co najmniej na 12 godzin przed rozpoczęciem sędziowania.
8. Sędzia musi zachować całkowitą bezstronność wobec zawodników. Sędzia nie może sędziować meczu zawodnika/turnieju, w którym gra zawodnik (w przypadku sędziów naczelnych), z którym łączą go jakiegokolwiek związki, które mogłyby rzucić cień na jego bezstronność. Zabroniony jest nie tylko rzeczywisty konflikt interesów, ale także najmniejsze podejrzenie, że taki konflikt występuje. Wyklucza to sędziego z sędziowania takiego meczu/turnieju.

Sędzia nie może utrzymywać bliskich stosunków towarzyskich czy zaprzyjaźniać się z zawodnikami (również poprzez tzw. serwisy społecznościowe typu: facebook, nasza-klasa itp.) Sędzia może korzystać jednak z tego samego hotelu, co zawodnicy i brać udział w oficjalnych imprezach towarzyszących, w których biorą udział zawodnicy.

Sędzia ma obowiązek poinformować Prezydium Kolegium Sędziów PZT o jakimkolwiek konflikcie interesów, który mógłby rzucić cień na jego bezstronność. Dotyczy to sędziów, którzy są zawodnikami, trenerami tenisa, przyjaciółmi lub krewnymi zawodników biorących udział w turniejach PZT. Sędzia zobowiązany jest także poinformować Prezydium, jeżeli pełni obowiązki Dyrektora Turnieju lub pracuje w firmie, w której obszarze działania znajduje się tenis. Sędziowie certyfikowani ITF mają obowiązek o takim konflikcie interesów poinformować także ITF.

9. Sędzia nie może krytykować ani próbować wyjaśniać decyzji innych sędziów nikomu innemu, z wyjątkiem tych właśnie sędziów, sędziego naczelnego i Prezydium Kolegium Sędziów PZT.
10. Sędzia nie może robić żadnych zakładów w związku z jakimkolwiek turniejem tenisowym. Sędzia nie może zachęcać innych osób do robienia zakładów w związku z jakimkolwiek turniejem tenisowym. Sędzia nie może przyjmować czegokolwiek

wartościowego lub mogącego przynieść korzyści osobiste w zamian za udzielenie informacji dotyczącej pogody, zawodników, kortów, stanu i wyniku jakiegokolwiek meczu lub innego wydarzenia, mającego miejsce podczas jakiegokolwiek turnieju tenisowego.

11. Sędzia nie może rozmawiać z publicznością przed, w trakcie ani po meczu, z wyjątkiem zgodnych z procedurami zapowiedzi, skierowanych do publiczności.
12. Sędzia nie może brać udziału w spotkaniach z dziennikarzami ani udzielać wywiadów, w których jego wypowiedzi dotyczące sędziowania mogłyby być opublikowane w środkach masowego przekazu bez zgody sędziego naczelnego.
13. Sędzia musi zawsze zachowywać się w sposób profesjonalny i etyczny oraz odnosić się z należyty szacunkiem do sędziego naczelnego, innych sędziów, personelu turniejowego, zawodników i publiczności. Sędzia związkowy PZT powinien w szczególności stanowić przykład dla innych sędziów.
14. Sędzia musi kierować wszelkie prośby do kierownictwa turnieju i personelu turniejowego za pośrednictwem sędziego naczelnego.
15. Sędzia jest zobowiązany do pracy na turnieju do momentu, w którym zostanie zwolniony ze swoich obowiązków przez sędziego naczelnego. Jeśli sędzia zaakceptuje desygnacje na jeden turniej, nie powinien się z niego wycofać w celu sędziowania na innym turnieju w tym samym czasie, bez pozwolenia Prezydium Kolegium Sędziów.
16. Sędzia naczelny musi zgłosić każde naruszenie Kodeksu Sędziego PZT do Prezydium Kolegium Sędziów PZT. Jeżeli Kodeks naruszył sędzia certyfikowany ITF, Przewodniczący KS powinien zgłosić to do odpowiedniej organizacji ITF, WTA lub ATP. Sędzia naczelny ma prawo do usunięcia sędziego z turnieju za pojedyncze naruszenie Kodeksu Sędziego PZT, lecz decyzję taką powinien podjąć w porozumieniu z Prezydium Kolegium Sędziów PZT.

Sędzia, który naruszy którykolwiek punkt Kodeksu Sędziego PZT, może być pozbawiony całości lub części uprawnień oraz może odpowiadać przed Komisją Wyróżnień i Dyscypliny Kolegium Sędziów PZT. W przypadku sędziów certyfikowanych ITF decyzja może być podejmowana za porozumieniem z międzynarodowymi organizacjami (ITF, WTA lub ATP), które to mogą zawiesić lub odebrać uprawnienia międzynarodowe tych sędziów.

III. INTERPRETACJE SZCZEGÓLNYCH PRZYPADKÓW PRZEPISÓW GRY W TENISA

A. ZAKRES DZIAŁANIA

Poniższe interpretacje obowiązują podczas wszystkich turniejów klasyfikacyjnych PZT

B. INTERPRETACJE

1. Gra z pękniętą struną

Zawodnik nie może rozpocząć punktu rakieta z pękniętą struną. Jeśli zawodnikowi pęknie struna w trakcie rozgrywania punktu, może dokończyć ten punkt z pękniętą struną. Jeśli odbierającemu pęknie struna podczas odbierania pierwszego serwisu, który został unieważniony i będzie powtórzony, zawodnik ten musi natychmiast zmienić raketę. Jeżeli odbierającemu pęknie struna podczas odbierania autowego pierwszego serwisu, może zmienić raketę natychmiast, wówczas podający powtarza pierwszy serwis lub dokończyć punkt rakieta z pękniętą struną, wówczas podający ma tylko drugi serwis.

2. Podpora siatki/mikrofony i kamery zainstalowane na siatce

Jeżeli zawodnik dotknie podpory siatki (rury podtrzymującej siatkę na całej długości) lub jakichkolwiek mikrofonów lub kamer zainstalowanych na siatce, jest to uznawane jako część siatki i dlatego zawodnik ten przegrywa punkt.

Jeżeli piłka dotknie podpory siatki lub mikrofonu/kamery zainstalowanej na siatce, uznawane jest to jako część kortu (pierwszy kozioł) i dlatego gra jest kontynuowana.

3. Zmiana mokrych butów/skarpetek

Na początku zmiany stron/przerwy setowej zawodnik może poprosić sędziego o dodatkowy czas podczas zmiany stron/przerwy setowej na zmianę mokrych butów/skarpetek, o ile nowe buty/skarpetki są przygotowane. Dodatkowy czas na zmianę mokrych butów/skarpetek zawodnik może otrzymać tylko raz w ciągu meczu, chyba, że wyposażenie nie nadaje się do użytku. W tym przypadku sędzia ma prawo rozważyć taką prośbę.

3. Sędzia główny nie widzi zaistniałego faktu na korcie

Jeżeli sędzia główny ma obowiązek podejmować decyzje odnośnie faktów zaistniałych na korcie („not-up”, „dotknięcie”, „net”, „przez”) musi podejmować je niezwłocznie. Jeśli sędzia główny nie widzi zaistniałego faktu, oznacza to, że fakt ten nie miał miejsca.

4. Okulary i szkła kontaktowe

Jeżeli zawodnik używa okularów lub szkieł kontaktowych od momentu rozpoczęcia meczu, są one traktowane jako wyposażenie niezbędne i jeśli okulary lub szkła kontaktowe ulegną zniszczeniu lub będą wymagać naprawy lub oczyszczenia, zawodnikowi temu przysługuje. Jednakże zawodnikowi nie przysługuje dodatkowy czas na zmianę okularów na szkła kontaktowe (i vice versa) jeżeli nie ma wątpliwości, że wyposażenie to nadaje się do użytku.

5. Sprzęt elektroniczny

Podczas meczu zawodnik nie może używać żadnego sprzętu elektronicznego (takich jak: odtwarzacze CD/mp3, telefony komórkowe itp.).

IV ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK A

PRTOTOKÓŁ MECZU

SET No. 3

Tie-break	Server Side	GAMES	Format	Doubles receivers	Time started	Games		Ball change
						A	B	
	A	1	☒ Tie-break ☐ Adv. set ☐ No Ad		12.35			
	A	1	/ / A . / /					
	B	2	/ / D / /					○
	B	2	C / C / / X					○
	A	3	A / T / . / /					○
	B	4	. C / / /					○
	B	4	/ X X X					○
		5						○

TIME VIOLATIONS

STEP W P P P

Team / Player(s)	Set	W	P	P	P
A. ADAMSKI	3				
Games	2 - 0	-	-	-	-
Points	30-15				
Plr / 20,90s	A 20				
B. BIERNACKI					
Games	-	-	-	-	-
Points					
Plr / 20,90s					

CODE VIOLATIONS (POINT PENALTY SCHEDULE)

Team/Player(s)						
A. ADAMSKI						
Step	Set	Game	Pts	Plr	Code	Description
WARNING	3	2	0 - 30	A	BA	Po przegraniu punktu wyrzucił piłkę poza kort.
POINT	3	2	15 - 30	A	RA	Połamiał rakietę na kawałki
GAME	3	4	0 - 15	A	UnC	Splunął w kierunku sędziego linowego, który wcześniej wywołał mu błąd stóp.
GAME			-			
GAME			-			
DEFAULT			-			

ABBREVIATIONS (CODE OF CONDUCT)

Del Unreasonable delay	BA Ball abuse	PhA Physical abuse
AOb Audible obscenity	RA Racket abuse	CC Coaching, coaches
VOB Visible obscenity	VA Verbal abuse	BE Best efforts
		UnC Unsportsmanlike conduct

**ZAŁĄCZNIK B – PROCEDURY DOTYCZĄCE PRZERWY NA POMOC MEDYCZNĄ
DLA SĘDZIÓW GŁÓWNYCH ORAZ LEKARZY/FIZJOTERAPEUTÓW**

NIE PODCZAS ZMIANY STRON LUB PRZERWY SETOWEJ	
LEKARZ	SĘDZIA GŁÓWNY
	S: włącza stoper
	S: „ <i>Lekarz został wezwany na kort</i> ”
L: przychodzi na kort	
L: rozpoczyna badanie	
L mówi S: „ <i>Rozpoczynam leczenie</i> ”	S: zeruje stoper i ogłasza „ <i>Pan/Pani .... otrzymuje przerwę na pomoc medyczną</i> ”
	S: „ <i>Pozostały 2 minuty</i> ”*
	S: „ <i>Pozostała 1 minuta</i> ”*
	S: „ <i>Pozostało 30 sekund</i> ”*
L: opuszcza kort	S: „ <i>Leczenie zakończone</i> ”* ; „ <i>Czas</i> ”#
	Jeżeli zawodnik nie jest w stanie podjąć gry w ciągu 30 sekund, S ogłasza Naruszenie Kodeksu.

PODCZAS ZMIANY STRON LUB PRZERWY SETOWEJ	
LEKARZ	SĘDZIA GŁÓWNY
	S: włącza stoper i odlicza 90/120 sekund
L: rozpoczyna badanie	
Przed upływem 60/90 sekund L mówi S: „ <i>Rozpoczynam badanie</i> ”	S: „ <i>Pan/Pani .... otrzymuje przerwę na pomoc medyczną</i> ”
	Upływa 60/90 sekund, S zeruje stoper
	S: „ <i>Pozostały 2 minuty</i> ”*
	S: „ <i>Pozostała 1 minuta</i> ”*
	S: „ <i>Pozostało 30 sekund</i> ”*
L: opuszcza kort	S: „ <i>Leczenie zakończone</i> ”* ; „ <i>Czas</i> ”#
	Jeżeli zawodnik nie jest w stanie podjąć gry w ciągu 30 sekund, S ogłasza Naruszenie Kodeksu.

PO ZMIANIE STRON LUB PRZERWIE SETOWEJ	
LEKARZ	SĘDZIA GŁÓWNY
	S: włącza stoper i odlicza 90/120 sekund
L: przychodzi na kort	
L: rozpoczyna badanie	
	Po upływie 55/85 sekund, S pyta L/F: „ <i>Minęło już prawie 60/90sekund. Czy rozpoczynamy leczenie?</i> ”
L mówi S: „ <i>Nie. Tylko podczas zmiany stron/ przerwy setowej</i> ”	S: „ <i>Czas</i> ”
L: „ <i>Ciągle badam.</i> ”	LUB S: czeka
L: „ <i>Rozpoczynam leczenie</i> ”	S: zeruje stoper i ogłasza „ <i>Pan/Pani .... otrzymuje przerwę na pomoc medyczną</i> ”
	S: „ <i>Pozostały 2 minuty</i> ”*
	S: „ <i>Pozostała 1 minuta</i> ”*
	S: „ <i>Pozostało 30 sekund</i> ”*
L: opuszcza kort	S: „ <i>Leczenie zakończone</i> ”* ; „ <i>Czas</i> ”#
	Jeżeli zawodnik nie jest w stanie podjąć gry w ciągu 30 sekund, S ogłasza Naruszenie Kodeksu za przedłużanie gry.

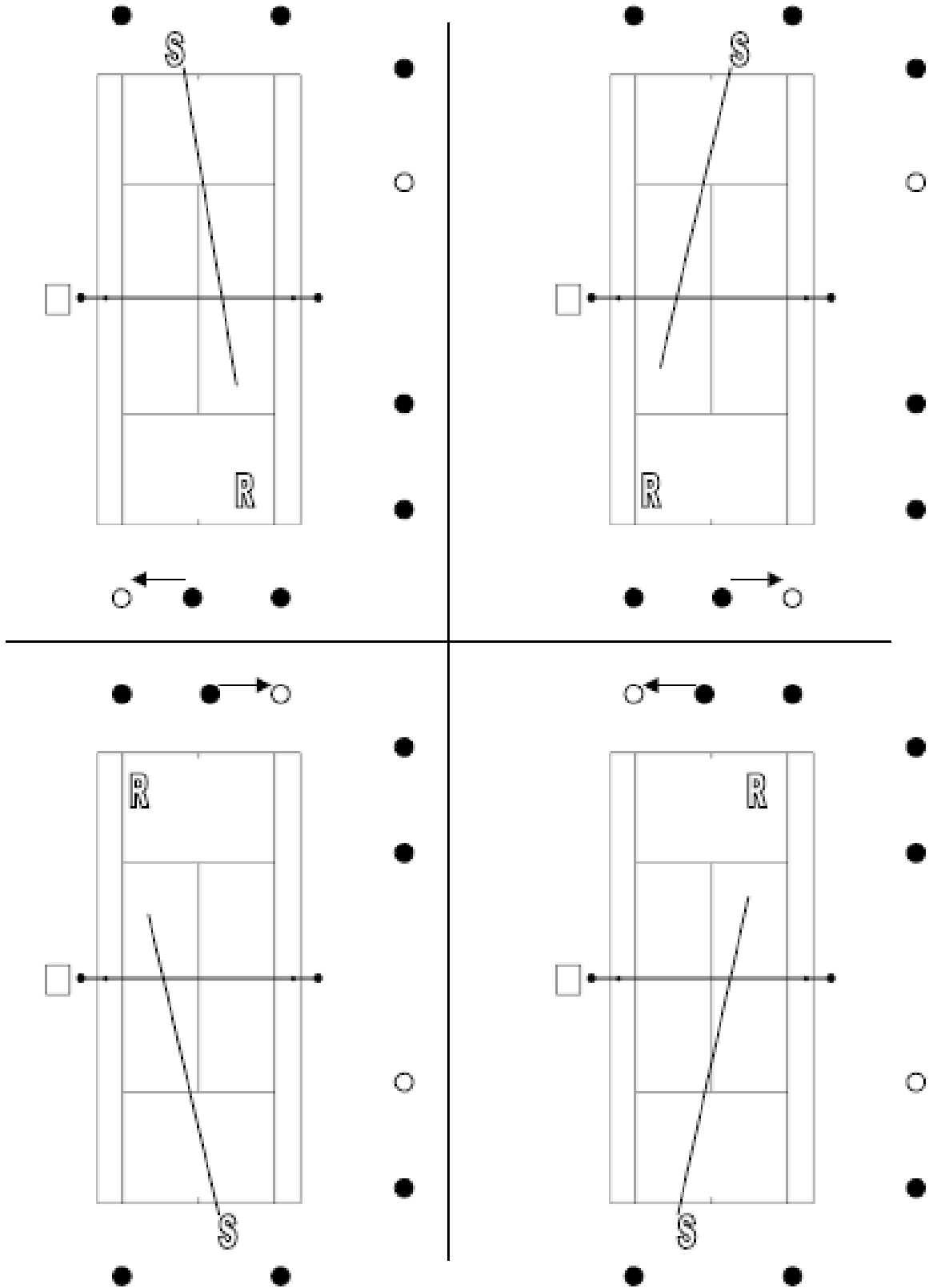
Sędzia ogłasza głośno jedynie te zapowiedzi, które są **pogrubione**. Pozostałe zapowiedzi powinny być skierowane wyłącznie do zawodników i lekarza.

* Jeżeli leczenie zostało zakończone i lekarz / fizjoterapeuta opuszcza kort przed upływem 3 minut, S ogłasza: „*Leczenie zakończone*”; „*Czas*”.

Po zapowiedzi „*Leczenie zakończone*”, jeżeli istnieje taka potrzeba, S powinien dać czas zawodnikowi na założenie skarpetki, buta itp. zanim ogłosi: „*Czas*”.

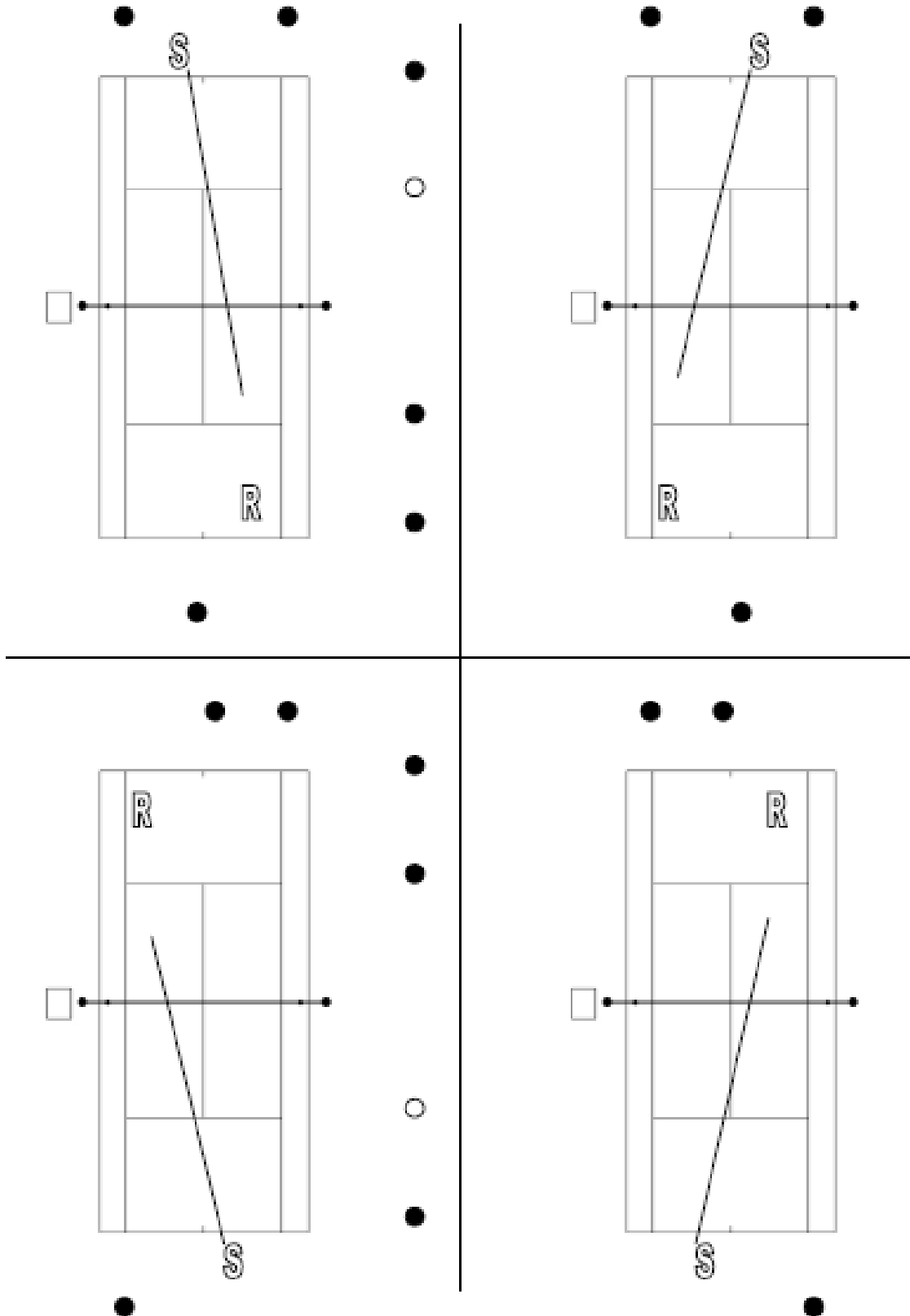
ZAŁĄCZNIK C: POZYCJE SĘDZIÓW LINIOWYCH

SIEDMIU SĘDZIÓW

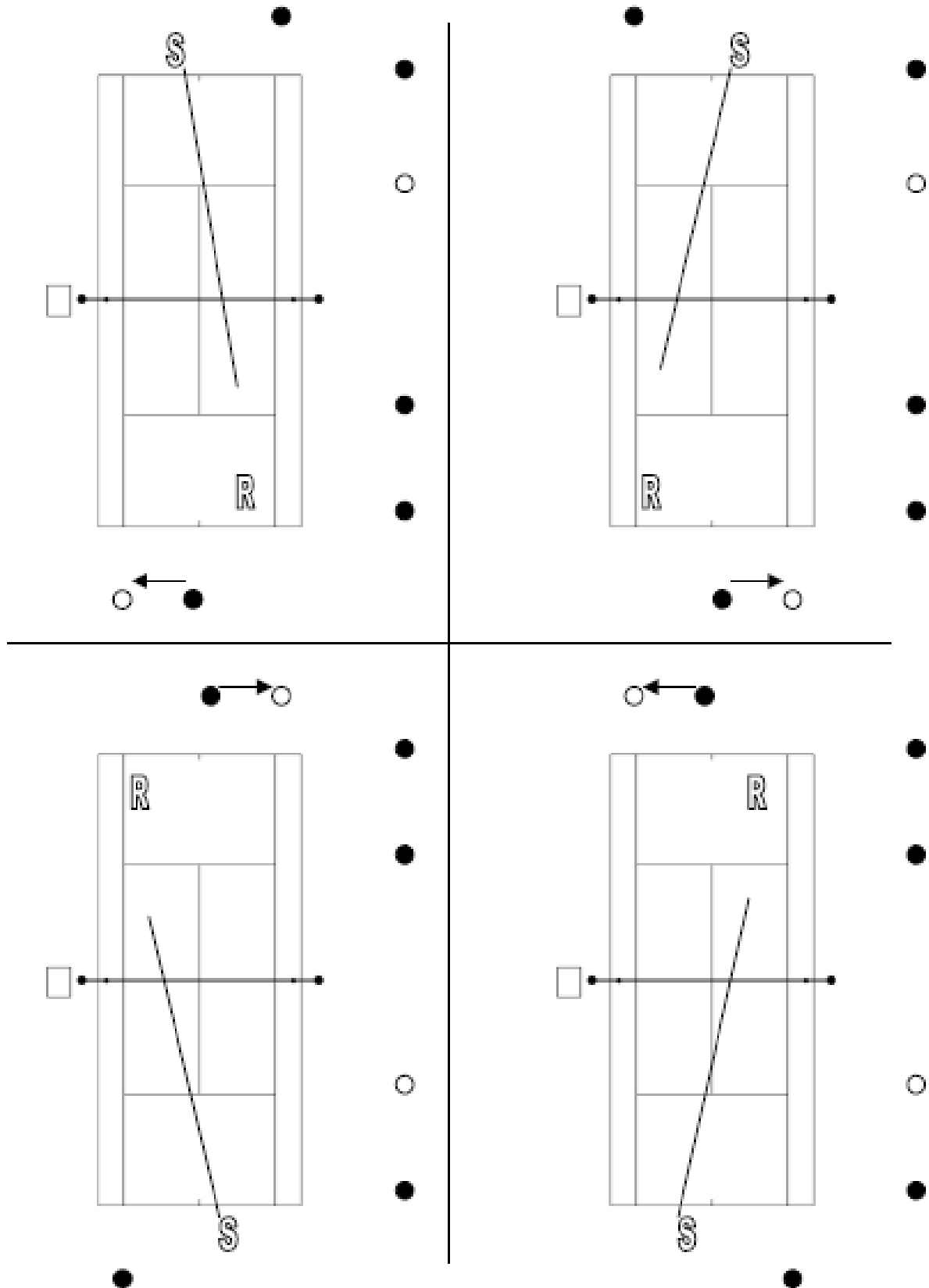
POZYCJE SĘDZIÓW LINIOWYCH

SZEŚCIU SĘDZIÓW

POZYCJE SĘDZIÓW LINIOWYCH

PIĘCIU SĘDZIÓW

ZAŁĄCZNIK D**PROCEDURY DOTYCZĄCE MECZÓW BEZ SĘDZIÓW GŁÓWNYCH
PRZEWODNIK DLA SĘDZIÓW NACZELNYCH/STREFOWYCH**

Wiele turniejów rozgrywanych jest bez sędziów głównych, przynajmniej w początkowej fazie turnieju. Niniejsze przepisy zostały stworzone w celu zapewnienia jednakowych procedur postępowania podczas każdego turnieju.

Sędzia naczelny i jego asystenci (sędziowie strefowi) nie są sędziami głównymi, ich zadaniem jest pomóc zawodnikom, jeżeli ci mają problemy z interpretacją przepisów. Tylko wtedy, gdy sędzia naczelny lub strefowy znajduje się na korcie i obserwuje mecz, może zmieniać decyzje zawodników, jeżeli pomyłki są wyjątkowo rażące.

Podczas meczu bez sędziów głównych może dojść do wielu problemów, dlatego bardzo ważne jest, żeby sędzia naczelny/strefowy był przez jak największą część czasu przy korcie, tak, aby zawodnicy mieli do niego łatwy dostęp.

Sędzia naczelny/strefowy powinien stosować się do następujących procedur:

1. Sporne piłki w meczach rozgrywanych na innych, niż ziemna, nawierzchniach:

Jeżeli sędzia naczelny/strefowy, który nie widział piłki, jest wezwany na kort, powinien zapytać zawodnika, który wywołał piłkę po swojej stronie kortu, czy jest pewny swojej decyzji. Jeżeli zawodnik potwierdzi decyzję, punkt zostaje zaliczony wg tej decyzji.

W trudnych meczach dobrze jest znaleźć sędziego głównego (np. jednego ze strefowych). Jeżeli jest to niemożliwe (np. brak sędziów, brak krzesła sędziowskiego), sędzia naczelny/strefowy powinien wejść na kort, powiedzieć zawodnikom, że będzie korygował rażąco błędne decyzje zawodników i zostać do końca meczu.

Jeżeli sędzia znajduje się obok kortu i widzi, że jeden z zawodników popełnia rażący błąd przy wywoływaniu piłki (np. piłka jest pół metra w korcie, a zawodnik wywołuje aut), wchodzi na kort i mówi, że takie wywołanie piłki stanowi niezamierzoną przeszkodę w rozumieniu „Przepisów gry w tenisa” i punkt powinien być powtórzony. Sędzia powinien także poinformować zawodnika, że każda następna wyraźna pomyłka będzie traktowana jako zamierzone przeszkadzanie przeciwnikowi i zostanie ukarana utratą punktu. W takiej sytuacji sędzia zostaje na korcie do końca meczu.

Sędzia naczelny/strefowy nie powinien zbyt wtrącać się do meczu, jeżeli nie jest to konieczne. W żadnym przypadku nie powinni stosować przepisu o przeszkodzie, jeżeli

zawodnik pomyłkowo wywoła aut przy piłkach padających w pobliżu linii. Aby zastosować ten przepis, sędzia musi być w 100 % pewny, że nastąpił rażący błąd w wywołaniu piłki.

2. Sporne piłki na kortach ziemnych

Po wezwaniu na kort sędzia naczelny/strefowy powinien ustalić, czy zawodnicy zgadzają się, który to jest ślad. Jeżeli tak jest, a zawodnicy nie są pewni, czy piłka jest dobra czy autowa, sędzia sprawdza ślad i podejmuje decyzję.

Jeżeli zawodnicy nie są zgodni co do śladu (każdy pokazuje inny ślad), sędzia powinien dowiedzieć się od zawodników, jakie to było uderzenie i w jakim kierunku leciała piłka.

Może to pomóc w ustaleniu właściwego śladu. Jeżeli taka informacja nie pomoże, piłka zostaje zaliczona zgodnie z decyzją zawodnika, po którego stronie znajduje się ślad.

3. Sporny wynik

Po wezwaniu na kort sędzia naczelny/strefowy w rozmowie z zawodnikami powinien ustalić punkty czy gemy, co do których zawodnicy się zgadzają. Wszystkie punkty i gemy, co do których obaj zawodnicy się zgadzają, zostają zaliczone, ponownie rozgrywa się jedynie punkty sporne.

Przykład: Jeden z zawodników twierdzi, że wynik brzmi 40-30, a jego przeciwnik, że 30-40. Po dyskusji z zawodnikami stwierdzasz, że nie zgadzają się tylko co do tego, kto wygrał pierwszy punkt w gemie. Prawidłowa decyzja to kontynuowanie gry od stanu 30-30, bowiem obydwaj zawodnicy zgadzają się, że każdy z nich wygrał dwie piłki w tym gemie. Ta sama zasada obowiązuje, jeżeli zawodnicy nie zgadzają się co do wyniku w gemach.

Przykład: Jeden z zawodników twierdzi, że prowadzi 6-5, a jego przeciwnik, że to on właśnie prowadzi 6-5. Po dyskusji okazuje się, że zawodnicy nie zgadzają się co do tego, kto wygrał pierwszego gema. Prawidłowa decyzja: kontynuujemy grę od stanu 5-5, ponieważ obydwaj zawodnicy zgadzają się, że każdy z nich wygrał po 5 gemów. Podaje ten zawodnik, który odbierał w poprzednim gemie.

Po podjęciu decyzji, sędzia powinien przypomnieć zawodnikom, że podający powinien przed każdym pierwszym podaniem wywołać wynik tak głośno, aby przeciwnik to słyszał.

4. Inne przypadki

W meczach bez sędziów głównych może być wiele trudnych sytuacji spornych. W takich przypadkach, gdy zawodnicy nie zgadzają się co do neta, dotknięcia, podwójnej czy nieprawidłowych uderzeń, sędzia powinien starać się dowiedzieć się od zawodników, jak wyglądała sytuacja na korcie i albo zaliczyć punkt albo polecić go powtórzyć.

Błędy stóp mogą być wywoływane tylko przez sędziego naczelnego/strefowego, a nie przez odbierającego. Jednakże sędzia wywołujący błąd stóp musi znajdować się na korcie i obserwować mecz – nie można wywołać błędu stóp stojąc obok kortu.

Kary za udzielanie wskazówek, podobnie jak za inne naruszenia Kodeksu oraz za *przekroczenie limitu czasu* mogą być udzielane tylko przez sędziego naczelnego lub strefowego, dlatego też jest niezwykle ważne, aby sędziowie obserwowali zachowanie zawodników i trenerów. Po stwierdzeniu naruszenia Kodeksu czy *przekroczenia limitu czasu*, sędzia powinien niezwłocznie wejść na kort i poinformować zawodników, że została udzielona kara za naruszenie Kodeksu lub *przekroczenie limitu czasu*.

Zawodnicy nie stosujący się do tych zasad podlegają karze za niesportowe zachowanie, ale kary te powinno się stosować tylko w bardzo jasnych sytuacjach.

PROCEDURY DOTYCZĄCE MECZÓW BEZ SĘDZIÓW GŁÓWNYCH INFORMACJA DLA ZAWODNIKÓW

Wszyscy zawodnicy, rozgrywając mecz bez sędziego głównego muszą stosować się do poniższych zasad:

- Każdy zawodnik jest odpowiedzialny za wywoływanie piłek po swojej stronie kortu.
- Każdy aut musi być wywołany natychmiast po odbiciu się piłki od kortu i na tyle głośno, aby przeciwnik to słyszał.
- Przy wątpliwych piłkach zawodnik musi zgodzić się z decyzją przeciwnika.
- Jeżeli zawodnik nieprawidłowo wywoła aut i natychmiast zauważy, że piłka była dobra, a postępuje tak po raz pierwszy w meczu, punkt należy powtórzyć, o ile piłka nie była kończąca. Jeżeli był to drugi lub kolejny przypadek, że zawodnik poprawia sam siebie, zawodnik ten przegrywa punkt (na **kortach ziemnych** zawodnik, który nieprawidłowo wywoła aut, a następnie sprostuje swoją decyzję, przegrywa punkt w każdym przypadku).
- Podający powinien podawać wynik przed każdym pierwszym podaniem na tyle głośno, aby przeciwnik to usłyszał.

- Jeżeli zawodnik nie zgadza się z decyzjami lub postępowaniem przeciwnika, powinien wezwać sędziego naczelnego lub strefowego.

W meczach rozgrywanych na **kortach ziemnych** obowiązują dodatkowe procedury, do których zawodnicy muszą się stosować:

- Ślad piłki można sprawdzać jedynie w przypadku kończącej piłki lub gdy zawodnik przerwie grę (odruchowe odbicie piłki jest dozwolone).
- Jeżeli zawodnik nie jest pewny co do decyzji przeciwnika, może poprosić go o pokazanie śladu. W takim przypadku zawodnik może przejść na drugą stronę siatki aby sprawdzić ślad.
- Jeżeli zawodnik zaciera ślad, oznacza to, że przyznaje, że piłka była dobra (nawet po sprawdzeniu śladu).
- Jeżeli zawodnicy sprawdzając ślad nie zgadzają się co do tego, czy piłka była dobra czy autowa, mogą wezwać sędziego naczelnego/strefowego aby podjął ostateczną decyzję.
- Jeżeli zawodnik nieprawidłowo wywoła aut i natychmiast zorientuje się, że piłka była dobra, zawodnik ten traci punkt.

W stosunku do zawodników, którzy nie postępują zgodnie z powyższymi zasadami, będzie stosowany „*Kodeks postępowania zawodnika*” i przepis dotyczący przeszkadzania przeciwnikowi („*Przepisy gry w tenisa*”).

Wszelkie pytania dotyczące powyższych procedur powinny być skierowane do sędziego naczelnego.

ZAŁĄCZNIK E**SŁOWNICZEK POLSKO - ANGIELSKI**1. *Rozgrzewka* – Warm-up

- „*Dwie minuty*” – Two minutes
- „*Jedna minuta*” – One minute
- „*Czas*” – Time
- „*Proszę przygotować się do gry*” – Prepare to play
- „*Podaje Kowalski, gramy*” – Kowalski to serve, play

2. *Przedstawienie zawodników* – Player introduction

- „*Mistrzostwa Polski Juniorów, druga runda eliminacji, na prawo Jan Kowalski, na lewo Piotr Nowak. Losowanie wygrał Kowalski i wybrał odbiór.*” – This is a second round match between to the right of the chair Mr. Kowalski, and to the left of the chair Mr. Nowak. Mr. Kowalski won the toss and chose to receive.

3. *Zapowiedzi kierowane bezpośrednio do publiczności* – Crowd control

- „*Uprzejmie proszę o ciszę. Dziękuję.*” – Quiet please, thank you
- „*Proszę o zajęcie miejsc. Dziękuję*” – Please be seated, thank you
- „*W imieniu zawodników bardzo proszę o ..... Dziękuję.*” – As a courtesy to both players... Thank you
- „*Proszę uprzejmie o wyłączenie telefonów komórkowych. Dziękuję.*” – No mobile phones, please. Thank you.
- „*Proszę o nie wykonywanie zdjęć z fleszem. Dziękuję.*” – No flash photography, please

4. *Wynik* - Score

- „*Zero*” – Love (in a game or set); Zero (in tie-break)
- „*Piętnaście*” – Fifteen
- „*Trzydzieści*” – Thirty
- „*Po (trzydzieści)*” – (Thirty) All
- „*Czterdzieści*” – Forty
- „*Równowaga*” – Deuce
- „*Przewaga*” – Advantage
- „*Gem*” - Game
- „*Punkt decydujący. (Odbierający wybiera stronę kortu.)*” – Deciding point, (receiver's choice)

- „*Gem Kowalski. (Kowalski) prowadzi cztery - dwa, set pierwszy.*” – Game Kowalski. Kowalski leads 4-2, first set
- „*Gem Nowak. Kowalski prowadzi pięć - cztery, set trzeci.*” – Game Nowak. Kowalski leads 5-4, final (third) set
- „*Gem Kowalski. Po trzy.*” – Game Kowalski. 3 games all.
- „*Gem i set drugi Nowak, siedem – pięć.*” – Game and second set Nowak, 7-5
- „*Set drugi. Podaje Nowak.*” – Second set. Nowak to serve
- „*Gem Nowak. Po sześć, set pierwszy. Tiebreak.*” – Game Nowak. 6 games all. Tiebreak.

W tie-breaku:

- „*Jeden – zero Nowak*” – One – zero Nowak
- „*Pięć – dwa Kowalski/Nowak*” – Five – two Kowalski/Nowak
- „*Po cztery*” – Four all
- „*Gem i set pierwszy Kowalski, siedem – sześć.*” – Game and first set Kowalski, 7-5.
- „*Gem, set, mecz Kowalski, (w setach dwa – jeden), sześć – cztery, sześć – siedem, sześć – trzy*” – Game, set and match Kowalski (2 sets to 1), 6-4, 6-7, 63.

5. Kodeks postępowania zawodnika – Code of Conduct

- „*Naruszenie Kodeksu. Nadużycie rakiety. Ostrzeżenie Kowalski.*” – Code Violation. Racquet Abuse. Warning Mr Kowalski.
- „*Naruszenie Kodeksu. Obraza słowna. Kara punktu Nowak*” – Code Violation. Verbal Abuse. Point penalty Mr Nowak.
- „*Naruszenie Kodeksu. Niesportowe zachowanie. Kara gema Kowalski*” – Code Violation. Unsportsmanlike conduct. Game penalty Mr Kowalski.
- „*Przekroczenie limitu czasu. Ostrzeżenie Kowalski.*” – Time Violation. Warning Mr Kowalski.
- „*Przekroczenie limitu czasu. Kara punktu Kowalski*” – Time Violation. Point penalty Mr Kowalski.
- „*Naruszenie Kodeksu. Wzywam sędziego naczelnego na kort.*” – Code Violation. I’m calling the Referee/Supervisor to discuss this Code Violation.
- „*Naruszenie Kodeksu. Obraza czynna. Dyskwalifikacja Kowalski. Gem, set, mecz Nowak.*” – Code Violation. Physical abuse. Default Mr Kowalski. Game, set and match Nowak.

6. Przerwa na pomoc medyczną – Medical Time-Out

- „*Lekarz został wezwany na kort.*” – The Trainer has been called to the court.
- „*Pan Jan Kowalski otrzymuje przerwę na pomoc medyczną.*” – Mr Kowalski is now receiving a Medical Time-Out.

- „*Pozostały dwie minuty*” – Two minutes remaining.
- „*Pozostała jedna minuta*” – One minute remaining.
- „*Pozostało trzydzieści sekund*” – Thirty seconds remaining.
- „*Leczenie zakończone*” – Treatment complete.
- „*Czas*” - Time

7. *Sygnaly werbalne* – Calls

- „*Fault*”, „*Błąd*” - Fault
- „*Aut*” - Out
- „*Net*” - Net
- „*Przez*” - Through
- „*Błąd stóp*” - Footfault
- „*Powtórzenie*” - Let
- „*Pierwsze/drugie podanie*” – First/second serve
- „*Not Up*” – Not Up
- „*Dotknięcie*” - Touch
- „*Przeszkoda*” - Hindrance
- „*Czekaj, proszę*” – Wait, please
- „*Sprostowanie, piłka dobra*” – Correction, the ball was good

8. *Inne* - Others

- „*Nowe piłki*” – New balls
- „*Sędzia główny*” – Chair umpire
- „*Sędzia liniowy*” – Line umpire, Linesman
- „*Sędzia strefowy*” – Rowing umpire
- „*Sędzia naczelny*” – Referee, Supervisor